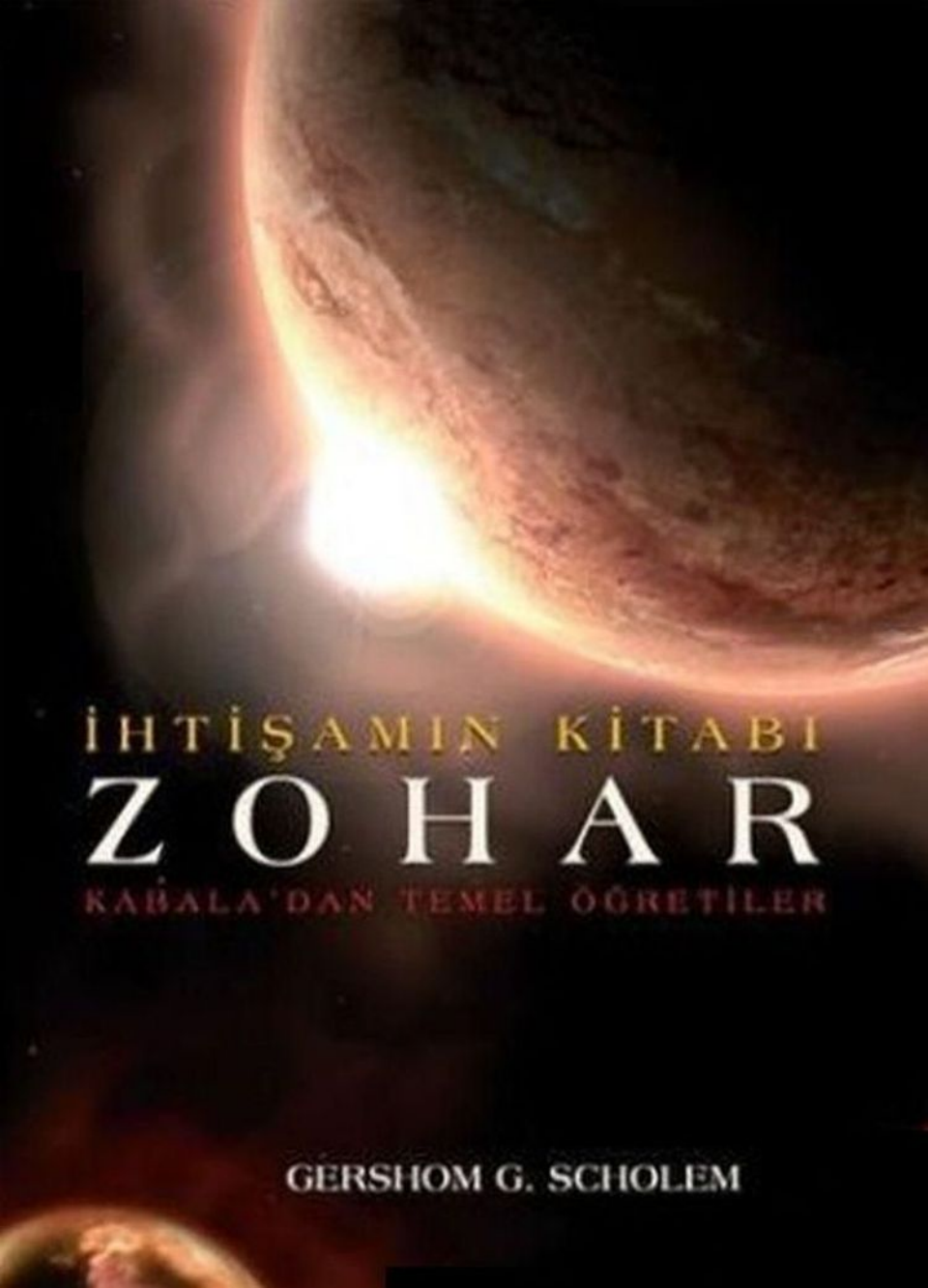

İHTİŞAMIN KİTABI
ZOHAR
KABALA'DAN TEMEL ÖĞRETİLER
GERSHOM G. SCHOLEM

Zohar
İhtişamın Kitabı
Kabala'dan Temel Öğretiler

Prof. Gershom G. Scholem

Zohar: İhtişamın Kitabı / Gershom G. Scholem
(Zohar: The Book Of Splendour-Basic Readings)

© Dharma Yayınları, 2008

Türkçe yayın hakları: © Dharma Yayınları'na aittir.
Yayıncının yazılı izni olmaksızın çoğaltılamaz.

1. Basım: Şubat 1994
2. Basım: Ocak 2005
3. Basım: Eylül 2008

Yayıncı ve Genel Yayın Yönetmeni: Namık Kemal Atalay
Türkçesi: Ebru Yetiş
Kapak Tasarımı: Bekir Akgün

Şefik Matbaası'nda basılmıştır.
Turgut Özal Cad. No: 137
İkitelli - İstanbul
Tel: (0 212) 549 62 62

Kütüphane Bilgi Kartı (CIP):
Scholem, Gershom G
Zohar: İhtişamın Kitabı
1. Din 2. Kutsal Kitap 3. Mistisizm
İstanbul, Dharma Yayınları, 2008, 120 sayfa

ISBN: 978-975-7800-11-8

Dharma
Satış ve Dağıtım: Mollafenari Sok.
No: 17 Cağaloğlu/İstanbul
Tel: (0 212) 512 81 21 • Faks: (0 212) 512 50 21
e-posta: dharma@dharma.com.tr
internet satış adresi: www.dharma.com.tr

ZOHAR
İhtişamın Kitabı

Kabala'dan Temel Öğretiler

Prof. Gershom G. Scholem

Çeviri: Ebru Yetiş

DHARMA®

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ 7
Zohar'ın Tarihsel Dekoru 9
Edebi Karakter 11
Köken ve Yazarlık 14
Bu Cilt İçin Yapılan Seçmeler Üzerine 21

YARATILIŞ 23
Başlangıç 25
İlk Işık 27
İnsanın Yaratılışı 29
Erkek ve Dişi 32
Tüketen Ateş 36
Hayattan Ayrılış 40
Hayatın Üç Teli 41
İnancın En Üst Aşaması 42
Geceyarısı 44
Jacob'un Kutsanması 47
Joseph'den Büyük 50
Büyük Şölen 52
Jacob'un Ölümü 59
Kalbinin Üstünde Bir Mühür 68

EXODUS: ÇIKIŞ 73
On Sefirot 74
Derinlerden 78
İki Görüş 79
Sabbath (Sebt Günü) 80
Torah Âşıkları 83
Ruhun Kaderi 87
Masum Çocukların Acısı 90
Ruhun Üç Yönü 92
Efendiye Sevinçle Hizmet Et 94
Yıldızlar 95
Jonah'ın Allegorik Bir Açıklaması 99

LEVİTELERİN DEUTERONOMY SAYILARI 103
Sürgün ve Kurtarılma 104
Tanrı'nın Huzurunda Nasıl Durulur 107
Cennet'teki ilahiler 109
Kutsal Cemaat 111
Tanrı'nın Sevgisi 113
Sharon'un Gülü 115
Hayat Ağacı 116
Torah'ın Gizli Anlamı 118

GİRİŞ

ZOHAR'IN TARİHSEL DEKORU

Kabbala'nın en önemli edebi eseri olan Zohar, gizli bir bilgelik eserine uygun olarak bir bakıma sessiz ve ulaşılması güç bir şekilde önümüzde duruyor. Ya bu nedenle ya da buna rağmen Ortaçağ metinlerinin birçoğu bize Zohar'dan daha açık ve aşina oldukları halde ne yazık ki hiçbiri buna benzer bir etkiyi veya başarıyı elde edememiştir.

Zohar çok uzun zaman önce Yahudiliğin en geniş akımların derin ve özellikle dinsel açıdan çok duyarlı olanların oluşum ve gelişimi belirlemiştir. Ayrıca 1500'den 1800'e kadar geçen üç yüzyılda bir doktrin kaynağı olarak da kendisini tanıtmada başarılı olmuştur. Aynı zamanda Torah ve Talmud ile eşit konumda olduğunu kanıtlamakta ve onlarla aynı azizlik derecesine ulaşmakta da başarılı olmuştur. Bu öyle bir ayrıcalıktır ki bir diğer Yahudi eserince öne sürülemez. Bu ışık saçan kuvvet kesinlikle en

başta "*Aydınlığın Kitabı*"ndan ya da genellikle İngilizce'de kullanılan adıyla "İhtişamın Kitabı"ndan doğmamıştır. Maimonides'in *Aklı Karışanlara Rehber* adlı kitabı hemen hemen her açıdan Zohar'ın karşıtıdır. Bu kitap ortaya çıktığı zamanda açık ve doğrudan etkili oldu, insanların beynine onları heyecan ve hayrete sürükleyerek tesir etti. Ancak iki asırlık derin bir etki sonrasında etkinliğini giderek kaybetmeye başladı ve en sonunda da geniş kitlelerin zihninden kayboldu. Kendi davasında aktif bir güç olma arayışında olan 18. yüzyıl Yahudi Aydınlanması'yla beraber yeniden gündeme geldi.

Bu zor anlaşılır bir anonimlik ve gizlilik içinde yolunu bulmaya çalışan Zohar için tümüyle farklı bir durumdu. Bir yüzyıl boyunca Zohar içinde hiç konuşulmadı ve dikkat çekici bulunmadı. Ortaya çıktığında gevşekçe organize edilmiş az sayıda gizli toplantıda, yeni mistik Yahudi dünyasını ele geçirmeye çalışan çok az sayıdaki insanın duygularını yansıttı. Bu insanların yeni dünya görüşlerini benzetme ve sembollerin diliyle anlatmaya çalışan diğer eserler arasında bu kitabın başarılı olup olmayacağına dair en küçük bir fikirleri yoktu. Ne var ki kısa bir zaman sonra eserin ilk ortaya çıkışı ve yayınlanışı ile ilgili bir skandalın gölgesi kitabın unutulmasına neden oldu. Zohar'ın etkisi yavaş ancak kendinden etkin bir şekilde büyüdü; Zohar'ın da içinde bulunduğu ve üstünlüklerini kanıtlamış bir grup eser, Yahudi tarihinin inişli çıkışlı dönemlerinde kendilerinin yeni bir dini tarzı taşıdıklarını kanıtladılar. Böylece yeni bir dini tarz yalnızca iddia edilmekle kalınmadı, geliştirildi de.

EDEBİ KARAKTER

Zohar, dışsal edebi yapısıyla, birleşik bir kompozisyon olarak tasarlanmaktan ve kurulmaktan uzaklaşmış gibi görünür. Yine aynı şekilde, Kabala'nın dünya görüşünün herhangi bir sistematik anlatımı olarak ela alınabilir; Kabala'nın ilk dönemlerinden ve hatta daha geç zamanlardan bize kadar gelmiş olan diğerleri gibi... Oysa daha çok, bu eser dış şekli ile birbirinden farklı kabul edilen bir bilimsel incelemeler ve yazılar kolleksiyonu olarak önümüzde duruyor. Bölümlerin pek çoğu Eski Ahid pasajlarının yorumuna, kısa deyişlere, uzunca vaazlara ya da genellikle kurmazca yazılmış bir dizi vaaza benzer, ünlü bir 2. yüzyıl hocası olan Rabbi Simeon Ben Yohai ve öğrencileri, bu vaazları ve vaazların gizli anlamlarını gözönüne alarak Kutsal Kitap metinlerini yorumlar ve bunu hemen hemen her zaman Arami dilinde yapar. Az oldukları halde diğer bölümler anonim olarak ve yalın gerçeğe dayalı anlatımları ile özünü korumuştur. Bunlar (manza-

ranın görünüşü ve insanlar) eserin başka hiçbir yerinde böylesine dikkatle ve dramatik bir biçimde tasvir edilmemişlerdir. Anlatım genellikle garip bir kısalıktadır. Fakat fikirler sık sık tümüyle vaaz bolluğu içinde ve yapısal olarak etkili bir özenle ifade edilmiştir. Pek çok bölüm, aslında kehanet bölümleri halinde ve gizli bilgilerin ortaya çıkışı şeklindedir ve özellikle heyecan verici, ağırbaşlı, yüceltici bir tarzda yazılmıştır. Tarafsız bir okuyucu, yapmacık davranış ve konuşma tarzındaki iyi bir tadın sınırlarının geçtiğini hissetmeye başlar. Belli sayıda pasajlarda aşırılık, kavramsal gerçekliğe itilmiş olan düşüncelerin birleştirilmesi için bir istek görüyoruz. Aynı zamanda yapısal olarak pek çok bölüm şöyle ya da böyle kompozisyondan bağımsız ve belli bir nedene bağlı olmadan özel başlıklarla diğer bölümlerden ayrılmaktadırlar.

Eski Ahit'in ilk beş kitabının kısımları tarafından tanzim edilmiş olan Zohar'ın ana kısmı eski bir *Midrash* gibidir. Zohar, birçok detayı ile Ortaçağ'ın ilk yüzyıllarının eski Midrash vari eserlerinin biçimlerini taklit etmektedir. Oysa aslında, kendi bütünlüğünde bu formun dışına çıkar ve Ortaçağ vaazının oldukça farklı bir türünü ortaya serer. Zohar'da bulduğumuz bu on beş, yirmi ve hatta kırk sayfa kadar tutan belli bir plan üzerine kurulup genişletilmiş kompozisyonlar, eski Midrash'dan oldukça farklıdır. Burada farklı bir kompozisyon ilkesi görülmektedir. Bu, aynı zamanda *Midrash ha-Neelam* (Gizli Midrash) ve *Sitre Torah* (Torah'ın Sırları) bölümleri için de geçerlidir. Bu bölümlerde Eski Ahit'in ilk beş kitabının bölümleri, özellikle ilk kitapta ana kısımlara paralel parçalar sağlıyor.

Gizli Midrash'ın kesin olarak Simeon ben Yohai ve müdirleri hakkında söyleyecek çok şeyi vardır, ama düşüncenin mistik ve te-

ozofik eğitiminden neredeyse tümüyle kaçınır; bunun yerine, en önemli bölümlerinde, atalarla ilgili hikâyelerin radikal benzetmelerini, ölümden önce ve sonra ruhun kaderini belirleyici şeyler olarak sunar. Bu benzetmeler, 13. yüzyıl felsefi vaazlarına olan benzerliklerini açıkça ortaya sererler. Diğer yanda, midrash formu ve isimler eklenmeden biçimlenen "Torah'ının Sırları", felsefi ve ölümden sonraki hayata ilişkin misallerden gerçek mistik anlatıma geçişi temsil eder.

İdra Rabba (Büyük Meclis) kitabı, mükemmel kurulmuş bir plan ile Tanrı'nın mistik figürünü, en önemli insan sembolü içinde tasvir eder. Simeon ben Yohai aynı temayı, ikinci bir defa ölümünden önce yaptığı bir monologunda ele alır. Bu olay *İdra Zutta*'da (Küçük Meclis) çok canlı bir şekilde tasvir edilir. Anonim olan "Mishnayot" ve "Toseftot" ise diğer bölümlere giriş olarak tasarlanmıştır ve kâhinlerin dünyayı ve ruhu ele alışlarını açıklar. *Raya Mehemna*'da (İman Sahibi Çoban) Rabbi Simeon ve Moses (Musa), emirlerin gizli nedenleri hakkında konuşurlar. Yine *Tikkunim,* Eski Ahit'in ilk beş kitabının ilk bölümünün ayrıntılı bir açıklamasını verir ve böylece on büyük ve küçük kısmın toplamından daha fazla sayıda birbirinden ayrı kısımlara ulaşırız. Kuşkusuz ki bu nedenle Zohar'ın birliği sorusu bir sürü kesin olmayan yanıt bulmuştur.

KÖKEN ve YAZARLIK

Zohar'ın eleştirisindeki değişik bakış açıları buraya tam olarak giremezken, araştırmanın konumu her nasılsa kısaca özetlenebilir. En radikal görüş Heinrich Graetz tarafından ileri sürülmüştür. O, Zohar'ın istisnasız bütün kısımlarının, 1305'te ölen İspanyol Kabalacı Moses de Leon'un eseri olduğunu iddia etmişti ve bu büyük tarihçi, aşırı hiddetli davranarak gazabın küçük şişelerini onun üzerine boşalttı.

Graetz ekolünün, gelecek nesillere De Leon'unki gibi hırpalanmış ve acıklı bir şekilde pek az itibarı kaldı. Eğer Zohar tek bir insanın ürünüyse, Graetz, bunu bir deha olarak görmek yerine yalnızca hilekârlık ve şarlatanlık olarak gördü.

Bu görüşe zıt olarak Zohar, özellikle önceki kuşaklarca birlikten yoksun bir eser olarak, ya da zamanının zemininde anonim olarak büyüyen ve içinde Kabalacı hareketin en değişken ve bazen de zıt güçlerinin bir arada bulunabileceği bir ifade olarak ele

alındı. Her iki görüşte de Moses de Leon, belki de kaleme alan kişi olarak tanındı. "Eski" kaynakların ve dökümanların Zohar'da korunduğu kuramı değiştirilmiş şekliyle bile günümüzde çok yaygındır. Böylece Zohar (ki bu fikri çekici kılan şey şüphesiz ki gösterecek hiçbir kanıt bulunamamış olmasıdır), hatta dışsal başlangıçları bile, yaratıcı bir halk ruhunun ve Talmud ile Eski Ahit gibi yüzyıllarının anonim bir eseri olarak ve Ahad Haam ekolünün sürekli etkisinin bir belirtisi olarak ele alınabilir.

Kesin ölçüt kullanılmadan yapılan her saptama girişimi, Zohar'ın 13. yüzyıl ortasından daha gerilere giden bazı katları ve bölümleri olduğunu gündeme getirir. Bu gerçek, şimdiki yazar tarafından son derece kesin bir şekilde denenmiştir. Pek çok yılı böyle bir analize adadıktan sonra, başlangıçtaki tahminlerine pek az uyan bir tek anlamlı sonuç buldu ve bu sonuç diğer düşünceleri öylesine çürüttü ki, böylece müteakip neticeleri söylemeyi inançla göze aldı.

Zohar temelde, Graetz'in hayal ettiği kadar birleşik olmasa da, yine de birleşik bir eserdir. Aynı bölümler içinde bize yabancı olan mistik Midrashim'den hiçbir katman ya da metaryal yoktur. Aksine, bu bölümler onları yazan kişiler tarafından tümüyle olduğu şekilde çıkmıştır. Ancak 14. yüzyıl kadar erken bir dönemde, elyazmasından kaybolan pek çok yitik kısım şüphesiz ki bunun dışındadır. Basılmış metnin büyük bir kısmı yanlış tanzim edilmiştir ancak ne var ki, elyazması doğru sırayı korumaktadır. En sonunda, 14. yüzyıl sonlarında, esere birkaç bölüm daha eklenmiştir. Ayrı kısımlar uygun katman numaraları ve yazarlar ile ilgili değildir, ama Zohar edebiyatının bütün külliyatı kök olarak üç katmandan oluşur. Bunlar, kendi aralarında birbirlerine hâkim olarak şunlardır:

1. *Midrash ha-Neelam*

2. *Idra Rabba, Idra Zutta, Sitre Torah* ile Zohar'ın ana bölümü ve ayrıca diğer kısa bölümlerin çoğu.

3. *Raya Mehemna* ve bilinen ismiyle *Tikkune Zohar;* ki bu ikisinin bir tek yazarı vardır.

Tamamlanmış formu ile ikincinin peşinden gelen ve bundan alıntılama yapan ve gayet başarısız bir şekilde bunu taklit eden üçüncü katmanrın yazarı, ilk ikisinin yazarı değildir. Üçüncü katmanın linguistik karakteri, güçlü vahiysel eğilimleri, farklı fikirleri ve kaynakları kullanış tarzı ile her şey bunun böyle oluşunun karşısında yer alır. Bir insan, bu konuda şu rizikolu tezi öne sürebilir: Eski bir zamana ait, eski yetenekleri körelmiş olan ve kendini taklit eden gerilemiş bir başyazarın eseri ile ilgileniyoruz. Ancak gerçek şudur ki, *Tikkunim* kitabındaki birbirinden bağımsız bir doğaya sahip olan pek çok bölüm bu tezi geçersiz kılıyor. Bu son grup yazılar 1300 yıllarında oluşturulmuştur.

Diğer yandan, ilk iki katman büyük bir olasılıkla, kompozisyonun gelişimi birinci kısımdan ikinci kısıma kadar izlenmesi kolay olan tek bir yazarındı, böylece tüm eserin ardında duran kişinin kimliğinde değişikliklerin olduğunu farz etmek asılsız bir şey oluyordu. Felsefi terminolojisinin serbest kullanımı ve ayrıca kısmen İbrani dilinin kullanılması nedeniyle geleneksel olarak eserin son kısmı olarak ele alınan *Gizli Midrash* büyük bir olasılıkla en eski kısımdır.

Bütünün arkasında, yaşayan bir mistiğin kişiliği durur. Bu mistik, zamanın felsefi ve talmudik eğitimiyle başlayıp, kendini derin olarak Kabala'nın gnostik ve mistik fikirlerine bıraktı. En sonunda felsefi ilgisinden tümüyle vaz geçti ve bunun yerine

mistik vaaz sanatları için gerçekten şaşırtıcı sayılabilecek bir deha geliştirdi. Yahudi edebiyatının yeniden kıyaslanabilecek herhangi bir şey ortaya çıkarması için beş yüzyıllık bir devrenin geçmesi gerekti. Zohar'ın en önemli kısımlarını kaleme alan böyle bir yazardı; kaleme alan ve toplayan birisi değil, vaaz veren bir deha...

Böylece onun düşünce ve kavram dünyası bir roman olmasa da, mistik kaynakları tümüyle unutulmuş ciltler ve yüzyıllardan gelen çapraşık, sonradan uydurulmuş kitaplardı. Bunlar, Moses Ben Nahman'ın (1195-1270) zamanında ve onun grubuna ait Kabala edebiyatıdır. Bu öyle bir edebiyattır ki, büyük bir kısmı korunmuştur ve günümüzde de bilinir. Bu Zohar yazarının mistik dünyasının kuruluş tarzı, bize çok kesin olarak kendisinin Kabala'nın gelişiminde yerleştirdiği tek zaman sürecini anlatır. Birbirine fazlasıyla bağımlı bütün bir seri olarak linguistik ve kriteryenin yanısıra kesin zamanı da gösterir. Bu durum ana kısımların İspanya'da yaşayan ve Filistin'i hiç görmemiş bir kabalacı tarafından oluşturulduğunu kesin olarak belirler. Bu oluşumun tarihi 1280 yılı civarındadır. Yeni kisvelere ve dışsal olarak edebi ve stilistik bir forma sahip olan bu eser, Kabala ile derin bir ilişkisi olan bir yazardan çıkmıştır. Ama, takmayı sevdiği tüm maskelere rağmen, içsel ve kişisel stil her zaman özdeştir.

Ama bu maskeler nelerdir? Bu, gerçeksizlik içinde yitip giden Galileci manzara ve Rabbi Simeon ben Yohai, ailesi, arkadaşları ve Midrash vari şıklığın diğer süslerinde yazarın çok sevmiş olduğu, yani kendisini bir fantazi oyununda eğlenir gibi gördüğü şeyler nelerdi? Takma adlılığa ve romantik biçime doğru olan bu uçuş, 19. yüzyılın eleştirici yazılarında, öfkeli saldırılar ve ahlaki suçlamalara karşı ihtiyatlı olduğu kadar, bazen şatafatlı savunmalarla da bu-

gün bize biraz abartılmış görünüyor. Uzun bir süredir biliyoruz ki, edebi sahtekârlık genellikle takma isimliliğe ve anonimliğe doğru bir kayışı temsil eder. Edebiyatımızın önemli belgeleri sahtekârlık konumundadır; hatta Zohar'ın yazarının okuduğu varsayılan mistik edebiyat, büyük ölçüde erken *pseudepigrapha*'dan* oluşur.

Hatta, bu kadar erdemli bir şekilde pseudepigraph'nin tekniğini ele alan ve diyalogdaki insanlara, metindeki başlıkların bolluğuna ve alıntılara izin veren yazarın, Kabalacı *pseudepigraph*'yi ciddiye alıp almadığından bile emin değiliz. Kesin olarak, basılışından sonraki yüzyıl boyunca ortaya çıkan Zohar'ın taklitlerinin tüm serilerinde, bunların yazarları hiçbir şekilde sahte tavırları esas olarak ele almamışlardır. Sahte tavırlar, gizli bilgeliğin, sahte tavırların maddi değerlerinin ardında kaybolmasına neden olurlar.

Yazarın bu formu nasıl şakacı bir tarzda kullandığı şu önemli gerçek ile gösterilmiştir: Bu kitapla beraber, yazar başka pseudepigphie eserler de yarattı, bunlardan "*Büyük Rabbi Eliezer'in Aktı*" adıyla anılan kitabın özü, genellikle tanınmıyor olmasına karşın, en fazla tanınan Yahudi folklor kitapları arasında bulunmanın zevkini tatmıştır.

Çağdaşların bile uzun bir süre şüphe duyduğu Moses de Leon bu özgün yapıtın asıl yazarı mıydı? Günümüzde bizler, filolojik bir kesinlikle kitabın gerçek yazırını Moses de Leon olarak ele almalıyız. Aslında, hipotezi destekleyen önceki kanıt çürütülürken Moses de Leon'un yazarlığı hakkında yanıltıcı olarak konuşmak için bazı kanıtlara ışık tutuldu, şöyle yazıldı: Moses de Leon ori-

* Özellikle Kitabı Mukaddes yazarları tarafından yazıldığı iddia edilen fakat doğruluğuna inanılmayan yazılar. (Çev. n.)

jinal eserin sahibiydi ve bunu 1280'den sonra dağıttı. Onun bir yurtdaşı, Guadalaha'dan Isaac İbn Sahula, *Gizli Midrash*'ı 1281 gibi erken bir dönemde okudu. 1286'dan sonra Moses de Leon çok sayıda "kendi" eserini yarattı. Bu kitaplar ortaya tümüyle, Zohar'ın spesifik dünyasında yaşayan ve çağdaş Kabala'nın genel dünyasında pek sık görülmeyen bir yazarı ortaya çıkarır. Böylece Leon'un yalnızca Zohar'ın isimsiz yazarının kuvvetli kişiliğiyle, kendi kişisel özelliklerinden vazgeçecek kadar çevrelendiğini ya da kendisinin eserin asıl yazarı olduğunu söylemekten başka seçeneğimiz kalmıyor. Son görüşe uygun olan kronolojik bir kanıt vardır. Yakın bir zamana kadar, yazmaya başladığında Moses de Leon'un ne kadar yaşlı olduğunu ya da kendi adı ile yazmaya başlamadım önce bunun, onun önceki tarihine uygun olup olmadığını kimse bilmiyordu. Ancak Birinci Dünya Savaşı'ndan önce Moskova'da, 1264'te Moses de Leon için yazılan, Maimonides'in "*Aklı Karışmışa Rehber*" adlı ilk elyazmasından başka bir şey olmayan bir elyazması bulundu. Bu yirmi iki yıl (1264'ten 1286'ya kadar), onun halk önüne çıkmasından önce gelen, Zohar'ın orijinal dönemine şaşılacak derecede uygun düşer. Bu dönem pek çok farklı bağlantı ve kriterya ile belirlendi. *Aklı Karışmışa Rehber* adlı kitabın okunmasından, Moses de Leon'un "Mantıklı Ruhun Kitabı"nın ölümden sonraki yaşama ait bahis ile ilgili mistisizme doğru yönelten yol, yukarıda Zohar yazarının, Kutsal Kitap'ın yarı felsefi alegoriden mistik-teozofik yorumuna doğru olan iç gelişimi değil midir? Bizler, kesin olarak şöyle söyleyebiliriz: Bizim görüş açımızda ve bizim önümüzde, kişisel ve ruhsal özellikleri ortaya çıkan o dönemin diğer İspanyol Kabalacılarından hiçbiri Zohar'ın olası yazarı olarak kabul edilemez. Ne Abraham Abulafia, ne Burgos'un Moses'ı, ne Segovia'nın Jacop'u, ne de Joseph

Grikatila belli bir dış görünüş gösterir. Ve onu yakalama uğraşlarının hepsinden çok başarılı olarak kurtulan Büyük Bilinmezlik'e inanmaya istekli olmayan bir kimse, eğer Yahudi dini tarihinin en önemli ve açık olarak işaretlenmiş figürlerinin yeniden yapılanmasında başarılı olmak istiyorsa, bağlılığını Moses de Leon'a vermelidir.

Burada, Zohar'ın etkisinde en önemli etmenlerden biri olduğunu kanıtlayan Zohar'ın dili hakkında da bir şeyler söylenmelidir. Bu özel Zohar-aramicesinin tezat edebiyat üslubu muhteşem bir kaplama ve yasaklanmış heyecanlı fikirlerin parlaklığı ile kaplandı. Bu fikirler, eğer 13. yüzyılın sade İbranicesi'yle dile getirebilselerdi, kendi kendilerine konuşacaklardı. Yani birisi onların sahip olduğu şekillerde, yerel şivelerini bulduğunu söyler. Linguistik başarının daha takdire değer olduğu, araştırmacı bir göz için bariz olduğu gibi, Ortaçağ İbranicesi, Arami dili ile yapılmış sayfa sayfa sözcük diziminde, sentaks ve terminolojide de kendini gösterir. Ve daha da takdire değer olanı, arami dilinin sözcük haznesi gözönüne alınınca garip bir sadelik ve basitlik ortaya koymuş olmasıdır. İnsan, orijinal eserden otuz sayfa okur okumaz kitabın dilini yeterince öğrenir ve aynı hususta mütevazi kaynakların bu kadar çok anlatılması ve bu kadar büyük bir etkinin elde edilmesi şaşırtıcıdır. Yeterince sık olarak çağdaş Kabala'nın İbranicesi çeviriye bağımlıdır. Zohar'daki bir pasajı tam olarak anlayabilmek için hepsinin üstün de Moses de Leon'un yazıları pek çok pasajda birer anahtar verir. Pek çok mistik kavram, yeni kelime oluşumunda gelişi güzel olarak anlatılmıştır. Bu kelimeler, Ortaçağ elyazmalarındaki bozulmuş talmudik formlardan ya da buna benzer yanlış anlamalardan doğmuştur.

BU CİLT İÇİN YAPILAN SEÇMELER ÜZERİNE

Zohar gibi bir eserden herhangi bir seçme önermek küstahlık olarak görülür ve kesinlikle, içeriğin zenginliği ve orijinalindeki fikirlerin fazlalığı nedeniyle küçük bir kitapta bir araya toplanması zordur. Aslında Zohar'ın mistik doktrinini tasvir etme görevini hiçbir seçme üzerine alamaz. Böyle bir takdim, eğer küçük bir cildin sınırları içinde mümkünse, bir dizi açıklayıcı not ve metinin yapısından daha küçük ebatta olmayan yorumlar gerektirir.

Bu nedenle benim yapmaya çalıştığım şey, gelecek sayfalarda okuyucunun ilgisini aniden uyandıracak olan bölümleri bir hayal gücüne ve fantazisine bir davet niteliğindedir. Bu öyle bir davettir ki, bu metinde bol olarak bulunan bir sürü teknik ve sembolik kurumun tefsirine bağımlı değildir. Bazı gerekli açıklamalar dipnotlarla sağlanmıştır. Ne var ki ben, bütünde, ilgili okuyucunun

aşırı semboller ve imajlar üzerinde, kitapta oldukları şekilleriyle düşünmek isteyebilecekleri tehlikesini gözönüne aldım. Şu ya da bu sembolik çağrışımın tümüyle tanınıp tanınmaması o kadar önemli değildir.

Daha önceden de belirttiğim gibi, bazı pasajları Tanrı ile ilgili mistik fikirleri aydınlatmaları için seçtim. Yani onun görünüşünün değişik kademelerini, Ruh düşüncesi ve kader konuları aydınlatılmak için aynen Zohar'da öğretildiği gibi pek çok yerde bir pasaj diğeri ile açıklanmaktadır. Cildi, temalara ve başlıklara uygun tarzda düşünmedim. Böyle bir organizasyon kendini çekici kılmaz, çünkü seçilen bütün pasajlar geniş olarak birbirleriyle ilgili ve biri diğerine hem bağlı, hem de onunla sınırlıdır. Böylece bütünün parçalarının, Zohar'ın orijinal metninde olduğu gibi aynı sekansta izlenmesi önerilir.

Bu küçük cilt, eğer kabalacıların çapraşık görünen düşünce tarzı içinde gizlenmiş olan yaratıcı imgelemi okuyucuya ulaştırabilirse görevini yerine getirmiş olacaktır.

G.G.S

YARATILIŞ

BAŞLANGIÇ

Başlangıçta (*Genesis* I: I), Kral'ın rızası etkili olmaya başladığında, işaretleri (kendini çevreleyen) köksel küreye kazıdı. En iç kısımlarla birlikte *eyn sof*'un esrarından kara bir alev yayıldı; sonsuz, oluşmamışta oluşan bir sis gibi. O kürenin halkasına ilişmişti ve ne beyaz, ne siyah, ne kırmızı, ne yeşil, ne de herhangi bir renkteydi. Bu alev, yalnızca boyut ve ölçü aldıktan sonra parıltılar saçan renkler üretmeye başladı. Alevin en iç merkezinden dışarıya doğru bir kuyu çıktı. Bunun içinden renkler çıktı ve esrarlı gizliliği içine gizlenmiş olan *eyn sof*'un altına üstüne yayıldı.

Kuyu, kendine bir yol yaptı, ama kürenin eterinden geçemedi. Bu son gelişmenin etkisi altındaki gizli ilah, ilk nokta parlayıncaya dek tanınmadı bile.*

* Bu ilk nokta Zohar tarafından Tanrı'nın bilgeliği (hokhmah), ideal Yaratılış düşüncesi olarak tanımlanır.

Bu noktanın ötesinde hiçbir şey bilinemez. Bu nedenle *reshit,* başlangıç olarak adlandırılmıştır; bu nokta (on sözcüğün içinden) evrenin yaratılışı anlamına gelen ilk sözcüktür.

Yazıldığı üzere, Sultan Solomon (Süleyman): "Fındık bahçesinin derinliklerine girdiği zaman", bir fındık kabuğu aldı ve onu incelerken, kabuğun iç katmanlarında insanların cismani arzularını harekete geçiren ruhları anlatan bir benzetme gördü. Yazıldığı üzere, "ve insanoğullarının zevkleri dişi ve erkek iblislerden gelir." (Eccles. 2:8).

Kutsal kişi, ki o kutsansın, süreklilikten emin olmak için bunların tümünü dünyaya koymak gerektiğini anladı ve sahip olmak ve konuşmak için birçok zar ile çevrelenmiş bir beyin gördü. Tüm dünya, yukarısı ve aşağısı, tüm katmanlar ilk doğaüstü akımda en dış katmana kadar bu ilke üzerine kuruldu. Bunların tümü muhafazadır; yani beyin içinde beyin, ruh içinde ruh, kabuk içinde kabuk.

Ana merkez, en içteki ışık, kıyaslamanın ötesindeki saflıktır. Bu en iç nokta genişlemiş ve görevi merkezin etrafını çevrelemek olan bir "saray" olmuştur. Bilinmeyen iç nokta için saray giyisisi, kendi içinde bilinmez bir parlaklık olmasına rağmen, en önemli noktada daha ince ve geçirgendir.

Bu seyir aynen böyle devam etti ve bu örnek tasarıdan sonra dünyadaki insanlar, beyin ve beyin zarı, ruh ve bedeni, bütün hepsi dünyanın mükemmel düzenine göre biçimlendi. Ay, güneşle birleştiği zaman ışık saçıyordu ama, güneşten ayrıldığı zaman ve kendini ev sahibinin yönetimine verince, ışığı ve yetkisi azaldı, beyni korumak için kabuk üzerine kabuk biçimlendi ve her şey kendi iyiği içindi.

İLK IŞIK

Ve Tanrı ışık olsun dedi ve ışık oldu. (Gen. I: 3) Bu, Tanrı'nın yarattığı temel ışıktı. Bu, gözün ışığıdır. Tanrı, bu ışığı Adem'e gösterdi ve bu ışık başından sonuna dek dünyayı görmesini sağladı. Tanrı bu ışığı David'e (Davut) gösterdi. David bu ışığı görünce şöyle dedi, "Yüce Tanrım, senden korkanlara gösterdiğin iyilik ne kadar bereketli" (Ps. 31: 20). Tanrı, Moses'a (Musa) bu ışık aracılığıyla Gilead'dan Dan'a kadar İsrail topraklarını göstermiştir.

Tanrı, üç günahkâr neslin, Enoch nesli, Flood nesli ve Babil Kulesi neslinin doğuşunu önceden görerek, ışığı onların elinden aldı. Daha sonra, doğumundan sonra annesinin kendini sakladığı dönemde bu ışığı Moses'a verdi.

Musa, Firavun'un huzuruna getirildiği zaman Tanrı ışığı ondan aldı ve Torah'yı (Tevrat) almak için Sina Dağı'nın tepesinde dikilinceye dek tekrar geri vermedi. O andan sonra Moses, bu ışı-

ğa ömrünün sonuna kadar sahip oldu ve bu nedenle yüzünün üstüne bir peçe koyuncaya dek İsrailoğulları kendine yaklaşamadı. (Exod. 34033)

"*Işık olsun dedi ve ışık oldu*" (Gen I: 3). *Vaheyi* (ve oldu) sözcüğü ne zaman kullanılsa, bu şey hem bu dünyada hem de gelecek olan dünyadadır.

Rabbi Isaac dedi ki: Yaratılışta Tanrı, dünyayı baştan başa ışıkla aydınlattı, ama daha sonra dünyanın günahkârlarını bu zevkten yoksun bırakmak için geri alındı ve doğru olanlar için yasaklandı. Yazıldığı üzere, "*Işık adiller içindi*" (phs. 97:II), böylece dünyalar uyum içinde ve tek bir tane olacaktır, ama gelecek dünya kurulana dek ışık alınmış ve gizlenmiştir. Bu ışık, En Gizli olanın vuruşlarıyla şekillenmiş olan karanlıktan doğmuştur. Aynı şekilde, gizlenmiş bu ışıktan gizli bir yol ile içinde ışığın bulunduğu alt dünyanın karanlığı şekillendirildi. Mısrada, bu daha alt karanlık "gece" olarak adlandırıldı, "*Ve o, karanlığa gece adı verdi*". (Gen: I:5).

İNSANIN YARATILIŞI

Sonra Rabbi Simeon kalktı ve şöyle dedi: Meditasyon sırasında fark ettim ki, Tanrı insanı yaratmak üzere olduğu zaman, üstteki ve alttaki bütün yaratıklar titremeye başladı. En sonunda, ilahi karar verildiğinde altıncı günün seyri de gözönüne seriliyordu. Sonra bütün ışıkların kaynağı ışıl ışıl parladı ve ışığın aktığı Doğu'nun kapısını açtı. En başta kendine bağışlanan ışık, Güney'e tam mutluluk verdi. Güney, Doğu'yu yakaladı. Doğu, Kuzey'i yakaladı. Kuzey uyandı ve yüksek sesle Batı'ya kendine gelmesini söyledi. Ardından Batı, Kuzey'e doğru hareket etti ve onunla biraraya geldi. Güney, Batı'yı yakaladıktan sonra, Kuzey ve Güney bahçeyi çit olarak çevreledi. Sonra, Doğu, Batı'ya yaklaştı. Batı memnun oldu ve dedi ki, "haydi insanları kendi benzerimiz olarak yaratıldıktan sonra kendi imajımızda yapalım" (Gen I:26). Böylece bizim gibi, dört çeyrek alt ve üst gibi kucaklaşsınlar. Bunun üzerine Doğu ve Batı birleşti ve insanı üretti. Bu nedenle bizim bilgilerimiz insanın topraktan yaratıldığını söyler.

Üstelik, "İnsanı yapalım" sözlerini, şu sözleri izleyen sözler olarak ele alabiliriz: Tanrı, üst dünyanın yanından türeyen alt varlıklara, (İçinde) aşağıyı ve yukarıyı saran ve onun alef, dalet ve mem isimli üç harfin kuvvetinde olan ilâhi isim Adam'ı (Âdem) nasıl şekillendirdiğinin sırrını açıkladı. Bu üç harf aşağıya geldiği zaman, onların şekillerinden erkek ve dişiyi içine alan eksiksiz Adam ismi fark edildi. Dişi, erkeğin yanına bağlanmıştı ve Tanrı erkeği derin bir uykuya soktu. Ve O, tapınak alanında yattı. Sonra Tanrı, dişiyi ondan ayırdı. Onu bir gelin olarak süsledi ve erkeğe gönderdi. Yazıldığı üzere, "Ve taraflarından birini aldı ve bu yeri etle kapadı" (Gen 2:21). Eski kitaplarda buradaki "bir" sözcüğünün "bir kadın" anlamında yazıldığını gördüm. Bu da onunla beraber yatan ve ondan gebe kalan orijinal Lilith'dir. Fakat o zamana kadar ona hiç yardımı yoktu; yazıldığı üzere, "Fakat Adam için yapılmış hiçbir yardımı yoktu." (Gen 2:20). Böylece Adam en sonuncusuydu, çünkü ortaya çıktığı zaman dünyayı tamamlanmış bulması doğruydu.

"Tarlanın hiçbir bitkisi henüz dünyada değildi." (Gen 2:5)

Rabbi Simeon, konuşmaya devam etti: Burada, daha sonra büyüyen, fakat hâlâ küçücük olan muhteşem ağaçlar kastediliyor. Söylediğimiz gibi Âdem ve Havva yan yana yaratıldılar. Neden yüz yüze değil? Nedeni, yerin ve göğün henüz tümüyle uyum içinde olmamasıydı. "Tanrı, toprağın üzerine yağmur yağmasını sağlamamıştı." (Gen 2:5) Aşağıdaki birlik mükemmel bir şekilde çalışınca Âdem ve Havva yüz yüze döndüler ve böylece üstteki birlik mükemmelleşti.

Biz bunu, tapınak meselesinden bilebiliriz: Öğrendiğimize göre bununla birlikte bir başka tapınak daha kuruldu ama, aşağı-

da olan kurulana kadar yukarıda olan inşaa edilmedi. Böylece, üsttekiler henüz kusursuz bir şekilde düzenlenmedikleri için Âdem ve Havva yüz yüze yaratılmamışlardı. Bu, Kutsal Kitap'taki mısraların emriyle doğdu: İlkönce şöyle yazıldı, "Tanrı, toprağın üzerine yağmur yağmasını sağlamamıştı" ve bunu takriben, "Toprağı işleyecek bir adam yoktu" ve bu da gösterir ki, insan henüz mükemmel değildi; çünkü yalnızca Havva mükemmelleştiğinde Adem de mükemmel olabilirdi. Daha ileri kanıt vayisgor (ve kapattı) sözcüğündedir. Ve ilk defa bu pasajda destek anlamına gelen samekh sözcüğü ortaya çıktı; yani dişi ve erkek birbirlerini desteklediler. Buna benzer olarak, yukarı ve aşağı dünya birbirlerini güçlendirdiler. Aşağı dünya mükemmel oluncaya dek yukarı dünya mükemmel olamadı. Aşağı dünya yukarıdakine destek yapıldığı zaman, yüz yüze dönerek dünyanın oluşumunu tamamladılar. Çünkü daha önce Tanrı, toprağın üzerine yağmur yağmasını sağlamamıştı.

Sonra, "Topraktan yukarıya bir buhar yükseldi" (Gen 2:6) ve eksikliği, "toprağın bütün yüzünü sulayarak" doldurdu. Ve yükselen buhar, dişinin erkeğe olan hasretiydi. Bir başka ifadede de, "değil" sözcüğünü, ilk mısradan ikincisine "buhar" ile birlikte aldığımız söylenir. Ve bunun anlamı da, Tanrı yağmuru göndermekte başarılı olamadı çünkü buhar yukarıya yükselmemişti şeklindedir; yani bulutu şekillendirmek için önce buharın topraktan yukarıya yükselmesi gerekir. Ve aynı şekilde adağın dumanı yükselir, yukarıda uyum yaratır, her şeyi birleştirir ve böylece ilahi küre tamamlanır. Hareket aşağıdan başlar ve bunun ardından her şey mükemmelleşir. Eğer İsrail Cemaati dürtüyü alevlendirmekte başarısız olsaydı, O da onlara gelmek için hareket etmezdi ve böylece aşağıdan yükselen hasret yukarıya tamamlanma getirmezdi.

ERKEK ve DİŞİ

Rabbi Simeon bir gün Tiberias'a gitmek için yola çıkmıştı. Rabbi Yose, Rabbi Judah ve Rabbi Hiyya da onunla birlikteydi. Yolda kendilerine doğru gelmekte olan Rabbi Phineas ile karşılaştılar. Hepsi atlarından inip, dağ yamacındaki bir ağacın altına oturdular. Rabbi Phineas konuştu: Burada otururken, sizin günlük vaazlarınızda yer alan o harika fikirlerinizden bazılarını duymak isterim.

Bunun üzerine Rabbi Simeon, metin ile başlayarak konuştu: "Ve Güney'den Beth-el'e, en başta çadırının olduğu yere doğru olan seyahatlerine devam etti. Çadırı Beth-el ile Ai arasındaydı." (gen 13.3) Dedi ki; Burada yolculuk sözcüğünü beklerdik; ama bunun yerine yolculuklar sözcüğünü okuyoruz. Bu da, ilahi varlığın da onunla birlikte olduğunu anlatmayı amaçlıyor. Bu, insanın daima dişi ve erkek olmasını gerektiriyor; böylece inancı sa-

bit kalabilir ve İlahi Varlık onu hiçbir zaman bırakmaz. Seyahatte ve karısından ayrı olan bir adamın erkek ve dişi olması nasıl mümkün olur diye soracaksınız. Böyle biri başlamadan önce ve halen erkek ve dişi olduğu sürece Efendisinin varlığını kendine almak için dua etmeli. Dua ettikten ve şükrettikten sonra ve varlık onda iken gidebilir; çünkü kendi birliğinin erdemi varlık ile beraberken o halen ülkede dişi ve erkektir, tıpkı kasabada dişi ve erkek olduğu gibi. Yazıldığı üzere, "Namusluluk (zedek, zaddik'in dişili) onun önünde gidecek ve onun ayak izlerinden bir yol yapacak". (Ps. 85:14).

Şuna dikkat edin: İnsan bütün seyahati boyunca hareketlerine dikkat etmelidir, eğer etmezse kutsal birlik bozulur, insan mükemmel olmaz ve erkek, eşiyle beraber birlikten yoksun bırakılır. Eğer karısı ile birlikteyken bu gerekliyse, bu zorunluluk ilahi eş onunla birlikteyken ne kadar çoğalır? Sanılandan çok daha fazladır aslında. Çünkü bu ilahi birlik, adamın seyahati boyunca, evine dönene dek onun koruyucusu olarak yanındadır. Üstelik geri döndüğünde karısını memnun etmelidir. Çünkü onun için ilahi birliği elde eden karısıdır.

Erkeğin beraber yaşama görevini yerine getirmesi için başlıca iki neden vardır. Birincisi, bu ilahi varlığa da sevinç veren dini bir keyiftir ve bu, dünyadaki barış için bir araçtır. Yazıldığı üzere, "Bileceksin ki, çadırın barış içindedir; ve sen meskenini ziyaret edeceksin ve günah işlemeyeceksin", (Eğer karısına gitmeyi başaramazsa bu günah mıdır, diye sorulabilir. Bu, onun başarısızlığı için bir günahtır ve böylece karısı sayesinde kendine verilen ilahi birliğin onurundan uzaklaşır). İkinci olarak, eğer adamın karısı gebe kalırsa, ilahi eş, çocuğa kutsal bir ruh verir; çünkü anlaşmaya kutsal kişinin anlaşması denir.

Bundan dolayı bir insan, birlik tamamlandığı zaman ya da bilgeler eşleriyle beraberken, bundan Sabbath'tan olduğu kadar mutluluk duymaya gayret etmelidir. Böylece, "Bileceksin ki, çadırın barış içindedir", çünkü Varlık seninle beraberdir ve evinde bir süre kalır ve bu yüzden "Sen meskenini ziyaret edeceksin ve günah işlemeyeceksin." Varlığın huzurunda aile hayatına sahip olmak için dini görevini sevinçle yapıyorsun.

Torah öğrencileri, çalışırken haftanın altı günü karılarından ayrı kalırlar ve bu süre içinde "erkeklik ile dişilikleri" durmasın diye ilahi bir eşe bağlanmışlardır. Ve Sabbath* geldiğinde ilahi birliğin onuru ve efendilerinin isteği doğrultusunda eşlerini memnun etmeleri gerekiyordu.

Keza, bir adamın karısı, ayrılık günlerinde ve adam da onu beklerken ilahi eş adamla birliktedir ve böylece "dişi ve erkek" olmaya devam eder. Kadın arındırıldığında, erkek dini bir zorunluluğu sevinçle yerine getirip onu memnun etmelidir. Daha önce verdiğimiz nedenler bu durumda da geçerlidir.

Gizli doktrine göre mistikler, zihinlerinin ve amaçlarının tümünü bir'e (Shekhinah) adamalıdır. Bir önceki tartışmanın ışığı altında buna şöyle karşı çıkılabilir. Bir erkek seyahatteyken, evinde olduğundan daha onurlu bir durumdadır, çünkü ilahi eşin erdemi onunla birliktedir. Evdeyken, bir erkeğin karısı o evin temelidir ve onun erdemi yüzünden Varlık evi terk etmez.

Mısra şöyledir: "Isak onu, annesi Sarah'nın çadırına getirdi." (Gen 24:67) Efendilerimiz bu sözcüklerle, İlahi Varlığın, Isaac'ın evine Rebecca ile birlikte geldiğini söylemek istemişlerdir. Gizli

* Kutsal dinlenme gücü, Cumartesi.

doktrine göre ilahi Anne sadece evi istekli olduğu zaman ve erkek ile dişi birleştiği zaman erkek ile birliktedir. Böyle zamanlarda onların üzerine ilahi Anne tarafından hayır duaları yağdırılır.

Keza daha aşağı Anne yalnızca ev isteği olduğu zaman ve erkek ile dişi birleştiği zaman erkekle birliktedir, böylece daha aşağı Anne'nin hayır duaları yağdırılır onların üzerine. Bu yüzden iki dişi, yani annesi ve karısı, yukarıdaki Erkek gibi onu evinde çevrelerler. Şu mısralarda bundan bahsediliyor: "Sonsuz tepelerin ricası üzerine (ad)" (Gen 49:26). Bu da, yüce dişi anlamına gelmektedir ve sonsuz tepelerin arzuladığı şeydir. Bu yüce dişi onun için hazırlanacak, onu mutlu edip kutsayacak olandır ve aynı zamanda onunla birleşip, ondan destek alacak olan daha aşağı dişidir.

Aynı zamanda sonsuz tepelerin isteği, adam evlenince iki dişinin ona mutluluk vermesidir. Bunların birisi üst dünyadan, diğeri ise alt dünyadandır.* Üstte olan hayır duası yağdırır ve altta olan ondan destek alıp onunla birleşir. Böylece bu adamla evinde birliktedir. Ama adam seyahatte iken Göksel Anne onunla birliktedir ve daha aşağı karısı geride kalır. Bu nedenle döndüğünde onu çevreleyen iki dişi hakkında açıkladığımız gibi davranması gerekir.

* Tüm kitap boyunca ele alındığı üzere ait dünya tüm canlıların yaşadığı âlemdir. Üst dünya ise ölüm sonrasında yaşanılacak olan, kralı'n ikinci dünyasıdır.

TÜKETEN ATEŞ

Rabbi Simen dedi ki; Bir yerde şöyle yazıyordu, "Çünkü Tanrınız tüketen bir ateştir." (Deut 4:24) Ve başka bir yerde, "Siz Efendinize, Tanrınıza sevgiyle bağlananlar, her biriniz bugün hayattasınız." (Deut 4:4) Yoldaşlar zaten iki metin arasında görünen tutarsızlığı tartışmışlardı, ama ben şimdi başka bir yorum öneriyorum.

Yoldaşlar tarafından, öbürlerini tüketen ve yok eden, öbürlerinden daha güçlü bir çeşit ateş olduğu onaylandı. Eğer bu düşünceyi devam ettirirsek denilebilir ki, Tanrı'nın kutsal birliğinin gizeminin içine giren kişi, alevi yanan bir kömürden ya da mumdan doğuyor gibi düşünülmelidir. Her zaman, ateşin doğduğu bir maddi varlık vardır. Alevin içinde iki ışık görülebilir: Birisi parlayan ve beyaz olandır, diğeri ise ya mavi ya da siyahtır. Beyaz olan daha yüksektir ve sabit olarak yükselir. Onun altında, bir

desteğin üzerindeymiş gibi mavi veya siyah ışık vardır. İkisi, beyaz olan siyah olanın tahtının üzerine yatarak birleşti. Mavi de aynı şekilde, siyah tabanda, kendisini besleyen ve yukarıdaki beyaz sabit olarak kalır. Bu aşağıdaki ışık bazen mavi, bazen siyah, bazen de kırmızı olarak üstündeki beyaz ışıkla, altta sınırlı olduğu ve onu tutuşturan maddi varlığı bağlamaya yarıyor. Bu alttaki ışık, doğası gereğince bir tahrip aracıdır, yakınına gelen her şeyi yok eder. Ama yukarıdaki beyaz ışık ne tüketir, ne tahrip eder, ne de değişir.

Bu nedenle Moses dedi ki: "Çünkü Efendi Tanrınız olduğu için tüketin bir ateştir." (Deut 4:24) Aslında bütün altındakileri tüketiyordu, bu nedenle buna "Bizim Tanrımız" değil "Sizin Tanrınız" dendi. Ve Moses (Musa) tahrip etmeyen ve tüketmeyen ilahi ışığın yanında durdu. Sonra şöyle dendi: Mavi ışığın tutuşması ve kendini beyaz ışığa bağlaması için onu sadece İsrail zorladı. Mavi ışığa aşağıdan sevgiyle bağlanan da İsrail'di. Mavi veya siyah ışığın doğasında ona dokunan her şeyi tahrip etmek olduğu halde, ona sevgiyle bağlanan İsrail tahrip olmadı. Ve şöyle dendi: "Siz Tanrı'nıza sevgiyle bağlananlar, her biriniz bugün hayattasınız." Sizin Tanrınız denmiştir, bizim Tanrımız değil. Bu, şu demektir: Ona sevgi ile bağlanan her şeyi tüketin ve yok eden mavi veya siyah alevdir ve siz ona bağlandınız ve hâlâ hayattasınız. Sadece yukarıdan fark edilebileceği gibi, beyaz ışık ve onu saran başka bir ışık daha vardır. Bu ışık, yüce özü sembolize ediyor. Böylece emen ışık, bilgeliğin ilahi esrarını simgeliyor.

Rabbi Phineos ona gitti ve onu öperek dedi ki: Beni buraya getiren Tanrı gibi kutsan. Ve Rabbi Phineos ile birlikte dışarıya çıktılar ve ona üç mil eşlik etti. Döndüklerinde Rabbi Simen konuştu: Verdiğim tarif Tanrı'nın kutsal birliğinin sembolü olarak

ele alınabilir: Kutsal isim *Y.H.V.H*'de* ikinci harf *he* mavi ya da siyah ışıktır ve bu parlak beyaz ışığı oluşturan geri kalan harfler *yud, he* ve *vav* ile birleştirilmiştir. Ama bu mavi ışığın *he* değil, *dalet* olacağı zamanlar da gelecektir ve bu da sefalet demektir. Yani, İsrail buna alttan sevgiyle sarılmayı başaramadığı zaman beyaz ışığa bağlanamaz ve mavi ışık *dalet* olur. Ama İsrail onu beyaz ışığa bağladığı zaman o, *he*'dir. Eğer dişi ve erkek birlikte değilse o zaman *he* silinir ve *dalet* (sefalet) kalır. Ama zincir mükemmel olduğu zaman, *"he"* beyaz ışığa bağlanır ve İsrail de *"he"*ye bağlanır. Onu ışığına varlık verir ve böylece o tahrip edilemez. Bunda kurbanın esrarını görüyoruz. Yükselen duman, sonradan kendini beyaz ışıkla birleştiren mavi ışığı tutuşturur, böylece bütün mum tümüyle tutuşmuş olur ve tek bir alevle yakılır. Mavi ışığın doğasında, alttan ona ne dokunursa dokunsun tahrip etmek vardır ve böylece eğer kurban edilebilirse ve mum tamamen tutuşursa, o zaman Elijah ile birlikte, "Efendi'nin ateşi alçalır ve yanmış adağı tüketir." Bu da zincirin mükemmelleşmesi anlamına gelir. Çünkü böylece mavi ışık, yukarıdaki beyaz ışığa bağlanır. Alttaki adağın yağını ve etini tüketirken aynı zamanda yukarı çıkıp kendini beyaz ışıkla birleştirmedikçe aşağıdakini tüketemez. Böyle zamanlarda barış bütün dünyaları yönetir ve hepsi birlik oluşturur.

Mavi ışık aşağıdaki her şeyi kıtlıktan çıkmış gibi bitirirken, papazlar, Levi'ler ve sıradan halk onun tabanında toplanıp şarkı söyler, meditasyon yapar ve dua eder. Bu süre içinde üstlerinde

* Tanrı'nın adının dört harfi. Durmaksızın artan kutsal varoluşun dört aşamasını ifade eder. Öneminde belirtildiği üzere ağıza alınması yasaktır. Dua metinlerinde onu gören Adonay (Efendimiz) veya Eldivim (Rab) derler.

lamba ışıldar, ışıklar bütünleşir, dünyalar aydınlanır, üstteki ve alttakiler kutsanır. Bu yüzden şöyle yazılmıştır, "Siz, Tanrı'ya sevgiyle bağlananlar, her biriniz bugün hayattasınız." *Vav* (ve) sözcüğü, *atem* (siz) sözcüğünden önce gelir. Bu da şunu gösterir: Aleve bağlanan et ve yağ onun tarafından kıtlıktan çıkmış gibi bitirilirken, siz ona bağlananlar hâlâ hayattasınız.

HAYATTAN AYRILIŞ

Bir adamın hayattan ayrılış saatinde, ilk insan olan Âdem onun karşısına gelir ve dünyadan neden ve nasıl ayrıldığını sorar. Adam ona şöyle der: Sen kimsin ki sana açıklayayım? Adem cevap verir: Oğlum, ben bir emri bozdum ve bunun için cezalandırıldım; Bak efendinin yapman ya da yapmaman için söylediği ya da ihlal ettiğin kaç emri var?

Rabbi Hiyya dedi ki: Âdem var olduğu günden beri iki defa pirlerin huzurunda durur ve onlara ihlal ettiği kuralları itiraf eder ve onlara, bir zamanlar ilahi bir mutluluk ile oturduğu yeri gösterir. Rabbi Yoksa dedi ki: Âdem dünyadan ayrılma dakikası gelen herkesinhuzuruna gelir ve onlara Âdem'in günahları yüzünden değil, kendi günahları yüzünden öldüklerini söyler, bilgelerin de söylediği gibi "Günahsız hiçbir ölüm yoktur."

HAYATIN ÜÇ TELİ

Ve Noah'ın üç oğlu oldu. (Genesis 6:10) Rabbi Hiyya, Rabbi Yudah'a şöyle dedi: "Sana bu metin hakkındaki düşüncelerimi söyleyeceğim; Bir mağaranın içinde derinliklere doğru yol alan bir adamın karşısına karakterleri birbirine zıt üç çocuk çıkar. Bir tanesi erdemli, ikincisi şeytani ve üçüncüsü de sıradan yapıdadır. Tıpkı bunun gibi ruhun da üç teli vardır. Bunlar farklı yönlerde üç ayrı dünyaya gönderilirler. Bu arada Neshamah* ortaya çıkarak dağ geçitlerine ulaşır, orada ruah (ruh) ile birleşir. Sonra aşağı doğru alçalarak burada iki ruahla birleşir, böylece de üçü bir birlik oluştururlar. Rabbi Judah'a göre Neshemah insanın kişiliğinde bilinmeyen bir yere yerleşerek ruahla birleşir. Eğer bu insan pisliğe bulaşırsa daha da derin bir uçuruma yaklaşır, ilahi yardımdan yoksun bırakılır. Böylece her biri kişinin seçtiği yolda ilerleyecektir.

* Neshamah "kutsal ruh" en derin ve içgüdüsel güçtür ve Tanrı'nın ve evrenin sırlarına ulaştırır.

İNANCIN EN ÜST AŞAMASI

Ruh ve beden her zaman yakın bir ilişki içindedirler. Ruh bedeni destekleyerek onu adeta besler. Bu ilk canlanışın altındadır. Ruhun yardımıyla yükselen beden gereken seviyeye ulaştığında ruhun altında onun dinleneceği bir taht olur. "Yukarıdan üzerimize can dökülene dek..." (İsa 32:15) Ruh ve beden tümüyle olgunlaştıklarında ruh bedenin üstündeki üstün Ruh (Neshamah) olmayı hak eder. Ancak en üste ulaşan üstün ruh fark edilemez. Tahtın üzerinde bir taht vardır ve üstte bir taht daha...

Bu ruhun özelliklerinin incelenmesi yüksek bilgiye sahip olmakla mümkündür. Bu bilginin temelindeyse gizem yatar. Nefesh* bedene hayat veren en alt canlandırıcıdır. Bir mum alevi gibi dipteki gizli ışık lambanın fitiline yakındır ve onsuz olamaz. Tam olarak tutuştuğunda üzerindeki beyaz ışık için bir taht olur

* Nefesh, her insana verilen doğal ruhtur.

ve bu ikisi parlaklıklarının en üst noktasına ulaştıklarında beyaz ışık tam olarak algılanamayan ve kendisinin üstündeki daha güçlü bir ışık için onun yatağı olacaktır, böylece kusursuz bır ışık doğar.

Mükemmelliğe ulaşıp kutsallaşan insan için de bu aynıdır; "... Dünyada bulunan kutsallar için..." (Ps. 16:3) Bu gerçeküstü dünyada da aynıdır. Bundan dolayı Abraham ülkeye geldiğinde Rab ona göründü ve ona Nefesh'i verdi.

Ve orada Abraham'ın olduğu yerde (ilahiliğin derecesi gibi bir kurban taşı dikildi. Sonra Abraham Güneye doğru seyahat etti (Gen: 12- 9) ve orada Ruah'a sahip oldu. Ve en sonunda da Rabbe bağlanışın zirvesine ulaştığında Neshemah yoluyla derhal Efendi'ye (Adonai- rabbe) bir adak taşı inşa etti ve bu yolla Neshemah'ın asla kelimelerle betimlenemeyecek mertebesi anlatıldı. Sonra kendisini denemek ve sınamak için Mısır'a doğru yola çıktı, orada şeytani ruhların kendisini kandırmasına karşı koydu ve bunu başardığında evine geri döndü. Aslında o "Mısır'dan dışarı gitti." (Gen:13:1), kuvvetli inancını Mısır'da tazeledi, artık inancının en üst noktasına ulaşmıştı. İşte o andan beri Abraham bilgeliğin en büyüğüne ulaşmış ve Tanrı'ya bağlanmıştır, o artık dünyanın sağ elidir.

GECEYARISI

Tibarya'dan kayınpederinin evine gitmek için oğlu jacobla beraber yola çıkan Rabbi Abba Kfar, Tarsha'ya geldiklerinde geceyi geçirmek için bir eve sığındı. Ev sahibine bir horozunun olup olmadığını sordu. Ev sahibi bunun nedenini sorduğunda ona tam geceyarısında kalkmak istediğini söyledi. Ev sahibi Rabbi'ye Horoz'a gerek olmadığını ve yatağının tam yanında bir su saati olduğunu geceyarısına dek saatin içindeki suyun damlaya damlaya bittiğini ve böylelikle de dönen çarkın herkesi uyandırdığını söyledi, bu çarkı geceyarısı Tora'yı çalışmak isteyen biri için yapmıştı. Bunun üzerine Rabbi Abba adama dönerek, "Beni buraya getireni Tanrı kutsasın" dedi.

Saatin çarkı geceyarısı dönmeye başladığında Rabbi Abba ve oğlu kalktılar ve ev sahibinin oğullarıyla beraber yattıkları evin altından gelen sese kulak kabarttılar, ses şöyle diyordu: Tora'da

yazıldığı gibi "Geceyarısı senin dürüst yargılarına şükretmek için kalkacağım." (Ps. 119:62) geceyarısı David'in konuştuğu kutsal kişinin elbisesidir çünkü o geceyarısı yanındakilerle beraber ortaya çıkar, Eden'e (Cennet bahçesine) gider ve orada ki insanlarla konuşur. Rabbi Abba oğluna dönerek, "Şimdi Tanrı ile olma şansına sahibiz dedi. Birlikte ev sahibinin yanına gittiler, Rabbi Abba: "Lütfen biraz evvel söylediğiniz ilahi şeyleri söyleyin, nereden duydunuz bunları? "Ev sahibi yanıtladı onları "Bu sözler büyükbabama aittir, bana gecenin ilk üç saati boyunca suçlayan meleklerin çalıştıklarında ama tam geceyarısında suçlamaları durdurduklarını ve o anda Rabbin Eden'e geldiğini söylerdi." Devamla "Yukarıdaki bu törenler sadece geceyarısında olur ve biz bunu sadece Torah'da Abraham hakkında yazılanlardan biliriz," Tora da "Gece onlar için bölünmüştü." (Tekvin 14:15) "Ve geceyarısını geçiyordu" (Çıkış:12:19) diye yazmaktadır. Tora'da pek çok yerde bu konuya ilişkin bilgiler mevcuttur. Kral David bunları biliyordu; çünkü krallığı buna dayanmaktaydı. Ve böylece o geceyarısı kalkıp şükretmeye alışmıştı, Tanrı'ya: "Geceyarısı senin dürüst yargılarına şükretmek için kalkacağım." Çünkü biliyordu ki bu küre dünyevi kralların yargılarının kaynağıydı. Bu yüzden David bu saatte kalkmayı ve dua etmeyi hiç ihmal etmedi.

Rabbi Abba heyecanla ev sahibine sarıldı ve onun öperek "Kesinlikle senin anlattığın gibi. Beni buraya getiren Tanrı seni kutsasın. Her yerde adalet gece yerine getirilir ve biz bunu Rabbi Şimon'un huzurunda tartışarak kesinliğini belirledik" dedi. Bu sözler üzerine hancının genç oğlu "Öyleyse neden geceyarısı deniyor?" diye sordu. Rabbi Abba ise cevap olarak ilahi efendinin geceyarısı kalktığını tespit ettiklerini söyledi. Genç adam "Ben daha

farklı düşünüyorum" dediğinde Rabbi Abba ona "Konuş oğlum, senin ağzınla lambanın sesi konuşacak" dedi. Oğlan: "Ben hissediyorum ki gece her yere tarafsız olarak ulaşan tam bir yargılama zamanıdır. Ama geceyarısının iki kaynağı vardır, adalet ve merhamet. Gecenin ilk yarısı adalet zamanıdır, ikinci yarıdaysa merhamet kaynaktır. İşte David'in sözlerindeki "Geceyarısı" ibaresi buna dayanmaktadır.

Bunun üzerine Rabbi Abba kalktı ve ellerini oğlanın başı üzerine koyarak onu kutsadı, sonra "Ben bilgeliğin sadece birkaç imtiyazlı dindar arasında olduğuna inanmıştım; ama şimdi anlıyorum ki Rabbi Şimon'un soyundan gelen çocuklarda da ilahi bilgelik doğuştan vardır. Ne mutlu size Rabbi Şimon ve ne yazık eğer siz soyunuzu bırakırsanız. Zohar boyunca Rabib Şimon Baryohay "Kutsal Lamba" olarak isimlendirilir.

JACOB'UN KUTSANMASI

Jacob'un duaları çoğu kez farklı zamanlarda kendisine ihsan edildi. İlk önce zannat ile duaları babasından alması için muktedir kılındı. Ve Lübnan'dan dönerken İlahi Varlık ona bir vahiy yolladı; "Elohim Jacob'u kutsadı." (Tekvin 28:3) Bir başka vahiyde Esau'nun gardiyanı olan melek tarafından kendisine bildirildi, Padam Aran'a giderken, "Ve kadir olan Allah seni mübarek kılsın." (Tekvin 28:3)

Jacob tüm bu vahiylerin kendi için olduğunu görerek uzun uzun ilk olarak hangi duayı kullanması gerektiğini düşündü ve içlerinden en küçüğü olan sonuncusunu kullanmaya karar verdi. Biliyordu ki bu aslında en kapsamlı olanıydı. Ama Jacob bunu bu dünyadaki egemenlik umudu olarak en az etkili olanı gibi ele aldı, "Şu anda duayı kullanacağım, öbürlerininse zamanı geldiğinde ve torunlarımın ihtiyaçları olduğunda kullanmak için bekleye-

ceğim yani tüm uluslar benim kuşağımı ortadan kaldırmak için geldiklerinde ortaya çıkaracağım onları, "Ve tekrarla, "Bütün uluslar beni sarıyor, gerçekten Tanrı adına durduracağım onları, etrafımı çeviriyorlar, arılar gibi sarıyorlar." (Ps: 118-12)

Diğer üç dua ile eşleşen "Beni sarıyor" sözlerini üç kere görmekteyiz, ilk dua babasınınki, sonra Tanrı'nınki ve sonunda da Melek'in duası.

Jacob "Birçok krala ve ulusa karşı koymak zamanı geldiğinde bu dualar gerekecek, işte o zamana dek onları saklayacağım, ama Esau ile ilgilenmek için bu dua bana yardım edecek".

O emrinde en güçlü düşmanla bile savaşmaya hazır. Yetenekli komutanlarca idare edilen büyük bir orduya sahip olan bir krala kıyaslanabilir. Krala bir soyguncunun kırsal bölgeyi taciz ettiği söylendiğinde kral kendi kapısını koruyan muhafızlarını görevlendirdi. Bunun üzerine yakınındakiler bunun için neden başka askerleri görevlendirmediğini sordu. Bunun üzerine kral şöyle yanıtladı; "Onlar bir hırsızla baş edebilirler, ilerde güçlü bir düşmanla savaşma zamanı geldiğinde bölüğümü ve komutanlarımı elimde tutmalıyım.

Böylece Jacob Esau'ya karşı bu duaların yeterli olduğunu ancak diğerlerini, torunlarına, onlardan daha büyük ve güçlü düşmanlar karşılarına çıktığında vereceğini söyledi. O zaman geldiğinde bu dualar yararlı olacak ve dünya uyuma kavuşacaktır. O andan sonra bir krallık diğer bütün krallıkları bölecek ve sonsuza dek yaşayacak. "O bütün krallıkları parçalara ayıracak ve tüketecek ve sonsuza dek duracak." (Don 2:44)

Rabbi Hiyya, Jacob'un dualarıyla ilgili olarak mısralardan şöyle alıntı yapar: "Bir bakiye, Jacob'un bakiyesi kudretli Al-

lah'a dönecek" (İşaya 10:21). Rabbi Hiyya burada geri kalan duaların kastedildiğini söylemektedir. "Ve Jacob'un kalıntısı birçok insanın arasında olacak, Efendi'nin çiğdemi gibi çimenin üzerine düşen yağmur gibi" (Mika: 6).

Rabbi Yesa: "Oğul babaya ve kul efendisine hürmet eder" (Malaki 1:6). Esau işte böyle bir oğuldu, dünyada hiçbir insan babasına Esau kadar onur vermemiştir. Ve bu nedenle dünyanın hakimiyetini kazanmıştır. Avram'ın hizmetçisi Eliyezer hizmetçiden efendisine verilen onurun bir örneğidir, dahası Esau'nun döktüğü yaşlar üzerine İsrail Esau'nun buyruğu altına girdi ve bu onlar ağlayıp kutsal kişiye dönünceye kadar devam etti Tora'da yazıldığı üzere: "Ağlayarak gelecekler" (ser 31:9). O zaman kehanet yerine gelecek, "Zion dağına Esau dağını yargılamak için kurtarıcılar gelecek ve krallık Efendinin olacak." (Abad 1:21) Sonsuza kadar Adonay'a (Efendi'ye) şükredin.

JOSEPH'DEN BÜYÜK

Rabbi Abba bir gün Lidya'nın kapısında otururken, aşağıdaki içi boş kavuğun üzerine çıkıntı yapan kaya uzantısına oturan bir adam gördü. Adam seyahatten yorulmuş ve uykuya dalmıştı. Rabbi Abba adama doğru sürünen bir yılan gördü. Yılan neredeyse adama ulaşmıştı ki, ağacın birinden bir dal hızla fırladı ve yılanı öldürdü. Adam uyandı, yılanı önünde görünce sıçradı ve bunun üzerine kaya uzantısı da çökerek, aşağıdaki oyuğun içine düştü.

Rabbi Abba adama yaklaştı ve dedi ki: Söyle bana, Allah neden senin için iki mucize yaptı. Sen ne yaptın ki?

Adam cevap verdi: Her kim, herhangi bir zamanda bana bir kötülük yaptıysa onunla her zaman barış yaptım ve onu affettim. Onlarla birlikte canımı sıkan diğerlerini de affettim. Hiçbir zaman böyle bir adamın bana verdiği acıyı düşünmedim ve hatta böyle bir adama iyilik yapmak için özel bir çaba harcadım.

Rabbi Abba bunun üzerine ağlayarak dedi ki: Bu adam amelinde Joseph'i bile aştı; Joseph'in kardeşlerine karşı kendini tutması ve onlara şefkat göstermesi son derece doğaldı. Ama bu adam daha fazlasını yaptı ve kutsal kişinin bu adam için başarılı mucizeler yapması çok doğrudur.

Bundan sonra Rabbi Abba mısra üzerine şöyle dedi: "Dik yürüyen güvenle yürür, ama onu yolundan çıkaran bilinecek" (Prav: 40:9).

O "dik yürüyen" dedi; bu Torah'ın yolunda giden demektir. Ve "güvenle yürür" insana dünyadaki kötü kuvvetler hiçbir zarar veremez. Ama "onu yolundan çıkaran" ve doğru yoldan sapan "bilinecek", bu yönde adaletin huzuruna gelecekler için karar verilecek. Onu seçilmiş yargı yerine götürene kadar onun imajını akıllarında tutacaklar. Ama "doğruluk yolunda yürüyenleri" Allah koruması altına alır. Böylece adaletin cellatları onu bilemez. Ne mutlu doğruluk yolunda yürüyenlere.

BÜYÜK ŞÖLEN

Rabbi Isaac bir gün üzüntü içinde Rabbi Judah'ın kapısının önüne oturdu. Rabbi Judah dışarı çıkıp onu görünce sordu: Bugün seni ne üzüyor?

Rabbi Isaac cevap verdi: Senden üç şey rica etmeye geldim. Birincisi ne zaman benim Torah'ı açıklamalarımdan bahsedersen bunu benim adımla yap. İkincisi oğlum Joseph'i Torah ile eğit. Ve üçüncüsü senden her yedi günde bir mezarıma gitmeni ve dua etmeni istiyorum.

Rabbi Judahn dedi ki: Öleceğini düşünmene ne sebep oldu?

O şöyle cevap verdi: Benim yaşlı ruhum her gece benden ayrılıyor ve eskiden olduğu gibi beni rüyalarla aydınlatmıyor. Dua boyunca öne eğildiğimde gölgem duvara düşmüyor. Bunu tahmin ediyorum, çünkü ulak gitti ve beni ilgilendiren bir açıklama yaptı.

Sonra Rabbi Judah dedi ki: Senin söylediklerini yapacağım. Ama ben de senden, bu dünyada olduğu gibi beraber olabilmek için öbür dünyada kendi yanında bana bir yer ayırmanı istiyorum.

Rabbi Isaac ağladı ve cevap verdi: Sana, geri kalan günlerimde benimle kalman için yalvarıyorum.

İkisi beraber Torah çalışan Rabbi Simeon'a gittiler. Rabbi Simeon gözlerini kaldırdı ve önünde ölüm meleğinin dans ettiği ve koştuğu Rabbi Isaac'ı gördü. Rabbi Simeon kapıya doğru yürüdü, Rabbi Isaac'ın elini tutarak dedi ki: Girmeye alışkın olan girecek ve olmayan girmeyecek. Sonra Rabbi Isaac ve Rabbi Judah girdi ve ölüm meleği dışarıda kaldı.

Rabbi Simeon, Rabbi Isaac'a bakarak saatinin henüz gelmediğini fark etti ama o günün sekizinci saatine kadar dinlenmişti. Rabbi Isaac'ı oturttu ve Torah çalıştırttı. Sonra Rabbi Simeon oğlu Rabbi Eleazar'a dedi ki: Kapının yanına otur ve hiç kimseyle konuşma. Eğer herhangi birisi girmek isterse yeminin gereğince ona giremeyeceğini söyle. Sonra Rabbi Isaac'a döndü: Bugün babanın yüzüne gördün mü? Çünkü biliyoruz ki bir adamın bu dünyayı bırakma saati geldiğinde kendisini babası ve akrabaları tarafından sarılmış bulur. Onlara bakar ve onları tanır. Bu dünyadaki yandaşlarını görür ve onlar onun ruhunu yeni gideceği yere kadar korur ve ona eşlik ederler.

Bunu Rabbi Isaac şöyle cevap verdi: Henüz görmedim.

Sonra Rabbi Simeon kalktı ve şöyle dedi: Kainatın hâkimi! Rabbi Isaac bizim aramızda çok şöhretlidir ve o dünyanın yedi gözünden biridir. Onu alıyorum bu yüzden şimdi onu bana ver.

Sonra bir ses duyuldu: Onun Efendisinin tahtı Rabbi Sema-

on'un kanatlarının yanında. Bak, o senin tahttaki yerini alınacağın zaman, seni koruyup, sana eşlik edecek.

Rabbi Eleazar yaklaşan ölüm meleğini gördü ve ona dedi ki: Ölüm Rabbi Simeon'un olduğu yerde akibetini gerçekleştiremez.

Sonra Rabbi Simeon oğluna dedi ki: Buraya gel ve Rabbi Isaac'da destek ol. Çünkü onu korkmuş görüyorum.

Rabbi Eleazar babasının dediğini yaptı. Rabbi Simeon'da çalışmak üzere oradan ayrıldı. Rabbi Isaac uyudu ve rüyasında ona şöyle diyen babasını gördü: Oğlum, bu dünyada ve geleceğin dünyada talihin açık. Eden bahçesindeki hayat ağacının yaprakları arasında bir ağaç durur. Bu iki dünyada da kudretli olan Rabbi Simeon Ben Yohai'dir. Ve o dalları ile seni korur.

Rabbi Isaac sordu: Baba burda benim görevim ne?

Babası cevap verdi: Odan senin için üç gün önceden hazırlandı ve üstü çatı ile kaplandı. Dört tarafında ışığı içeri olan pencereler var. Ve ben de senin yerini görünce çok mutlu oldum. Senin rolün çok iyi, ama oğlun hâlâ yeterli derecede Torah öğrenmedi. Oniki dürüst yoldaş seni ziyaret etmeyi çok istedi ve tam biz giderken bütün dünyalardan bir ses geldi ve dedi ki: Siz burada duran yoldaşlar, Rabbi Simeon bir şey istedi ve bu kabul edildi. Siz de onunla iftihar edin ve bundan da fazlası, burada onun olan yetmiş taç giydirilmiş yer var, her yerinde yetmiş dünyaya açılan kapılar var. Her dünya yetmiş kanala ve her kanalda yetmiş üstün krallığa açılır. Bu nedenle eski ve keşfedilemez olana götüren ve herkese mutluluk, aydınlık veren ilahi zevke açılan yollar vardır. Bildirildiği üzere "Tanrının iyiliğini görmek ve Onun tapınağına gitmek için" (Ps. 27:4)

Sonra Rabbi Isaac sordu: Baba, bu dünyada kalmak için bana ne kadar süre verildi?

Babası cevap verdi: Bunu açıklamak için bana izin verilmedi ve bu bir adama gösterilemez. Ne var ki Rabbi Simeon büyük şöleni yapacağı zaman sen onun masasını hazırlayacaksın.

Sonra Rabbi Isaac uyandı ve gülümsedi. Bunu gören Rabbi Simeon dedi ki: Birşey duymadın mı?

Duydum diye cevap verdi ve rüyasını anlatıp Rabbi Simeon'un ayaklarına kapandı.

O günden sonra Rabbi Isaac'ın devamlı yanında tuttuğu oğluna heyecanla Torah'ı öğrettiği söylenir.

Rabbi Simeon ile konuşmaya gittiğinde oğlunu dışarıda bırakıyordu ve Rabbi Simeon'un huzurunda oturup şu sözleri kullanıyordu: "Yüce Rabbim bana zulmediyor, sen benim kefilim ol" (Isa. 38:14)

Öğrendiğimize göre bir adam, dünyadan ayrılma zamanı geldiğinde, o korkulu günde, dünyanın çeyreği onu teslim eder. Dördünden de cezalar gelir ve bu dört eleman tartışmaya girer. Her biri kendi tarafına gitmek için bağrışırlar. Bunun üzerine bir ulak gider ve fetva verir. Bu fetva ikiyüzyetmiş dünyadan duyulur. Eğer insan bunu hak ediyorsa sevinçle bütün dünyalar tarafından karşılanır. Ama eğer halk etmezse vah o adama ve onun görevine.

Öğrendiğimize göre ulağın fetvası ile kuzeyden çıkan bir alev "Ateş deresinden" (Dan 7:10) geçerek, dünyanın dört çeyreğine ulaşmak için yayılır. Orada günahkârların ruhlarını tüketir. Ondan sonra bırakır ve siyah bir horozun kanatları arasına yerleşene ka-

dar bir yukarı bir aşağı hareket eder. Daha sonra bu horoz kanat çırparak kapı eşliğinde öter. İlk önce şöyle bağırır "Bakın, o gün geldi, bir ocak gibi yandı..." (Amos 4:13); Bu insanın amellerinin kendisine tanıklık etme zamanıdır. Ve o bunları kendisinin olarak kabul eder. Üçüncü kere ruhunu elinden almak için gelirler ve Horoz der ki: "kim sizden korkmaz ulusların kralı? Çünkü Bu sana uygun." (Jer. 10:7)

Rabbi Yose dedi ki: Neden siyah bir horoz olmalı?

Rabbi Judah cevap verdi. Tanrı ne yapsa içinde mistik bir anlam oluyor. Biliyoruz ki ceza ancak kendine benzeyen bir yere düşer. Yargılanış tarafının sembolü olarak siyah, öne çıkan alev, en uygun olduğu siyah horozun kanatlarının üzerinde yanar.

Böylece insanın yargılanma saati yaklaştığı zaman onu çağırmaya başlar ve onu sadece acı çekmekte olan bilir. Biliyoruz ki ölüm saati yaklaşan ve hasta yatan bir adama yukarıdan yeni bir ruh girer. Bu yeni ruh ile daha önce fark edemediği şeyleri fark eder; ve sonra bu dünyadan gider. Böylece şöyle yazılır. "insan beni görüp yaşamayacak" (Exod. 33:20). hayat süresince hayır, ama ölüm saatinde buna izin verilmiştir.

Üstelik biz gördük ki bir adamın ölüm saatinde akrabalarını ve yoldaşlarını öbür dünyadan görmesine izin verilir. Bütün bunlar onun önünde sevinirler ve eğer namuslu ise onu kutlarlar. Ama eğer değilse sadece günlük olarak Gehinnom'a batan günahkârlar tanır onu. Hepsi kederlenir ve elem başlar ve sohbetlerini bitirirler. Gözlerini kaldırarak onların ateşten ok gibi fırladığını görür ve onlarla birlikte "Ahh!" diye bağırır.

Gördük ki bir adamın ruhu onu bıraktığında öbür dünyadaki akrabaları ve yoldaşları tarafından karşılanır. Ve bunlar ruhu zevk

sahasına veya işkence yerine götürürler. Eğer kişi namuslu ise kendi yerini görür, yükselir, yerleştirilir ve öbür dünyanın zevkleri verilir ona. Ama eğer değilse, o zaman ruhu, onun vücudu toprağa gömülünceye kadar bu dünyada kalır. Bundan sonra cellatlar onu yakalayarak Gehinnom'un prensi Dumah'a ve Gehinnom'un onun için tahsis edilmiş katına sürükler.

Rabbi Judah dedi ki: Yedi gün boyunca ruh, vücut için yas tutarak, akisinin evinden mezarına, mezarından da evine ileri geri gitti. Mısraya göre "Ama bedeni onun için acı çekecek ve ruhu onun için yas tutacak" (Jab 14:22). Ve evin kederli haline bakarak kederlenecek.

Şimdi biliyoruz ki yedinci günün sonunda vücudun çürümesi başlar ve ruh kendi yerine gider. İlk önce Machpelah mağarasında, bir noktaya kadar kabul edilir. Meziyetlerine uygun olarak ayarlanır. Sonra sıra Eden Bahçesi'nin olduğu yere gelir; orada melek gibi bir şeyle ve Eden bahçesinin aşağısında bulunan, parlayan kılıçla yüzleşir. Ve eğer layık bulunursa girer.

Biliyoruz ki orada dört sütun bekliyor. Ve onlar ellerinde ruhun sevinçle giydiği bir beden şekli tutarlar. Sonra Alt Bahçede, ona tahsis edilmiş olan dairede, söylenilen zamana tahammül eder. Bundan sonra ulak bir bildiri yayınlar ve "Zion Dağı'nın oturulan yeri" (Isa 4:5), diye adlandırılan üç renkli bir sütun ortaya çıkar. Bu sütun ile ruh, Kudüs'ün ve Zion'un bulunduğu namusluk kapısına yükselir. Daha yükseğe ulaşmaya layık bulunmuş ruha ne mutlu çünkü orada Kral'ın Bedeni ile birlikte olur. Eğer daha yükseğe ulaşmaya layık değilse, o zaman "Zion'da bırakılan ve Kudüs'te kalan kişi kutsal adı ile çağrılacak" (Isa 4:3). Ama ne zaman bir ruha daha da yükselmesi bahsedilirse, o bunu önünde kra-

lın ihtişamını görür ve ona Cennet denilen yerden ilahi zevk bahşedilir.

Bu lütfun bahşedildiği her kim ise, çok şanslıdır.

Rabbi Yose dedi ki: Bir daha üst, bir de daha aşağı inayet vardır. Yüksekteki inayet cennetlerin de üstünde bulunur. Yazıldığı üzere "Senin merhametin cennetin de üstünde olduğu için." (Ps. 108:5). Ve aşağıdaki inayet için de şöyle der: "Senin merhametin cennetler kadar büyük" (Ps. 57:11). Bu sonuncusu "David'in vefalı merhametleri"dir. (Isa. 55:3)

JACOB'UN ÖLÜMÜ

İsrail'in ölmesi gereken günler yaklaştı" (Gen 47:29). Rabbi Hiyya dedi ki: Burada ölümü konusunda İsrail adı yazıldı, ama yukarıda hayatı hakkında konuşulurken ona Jacob dendi. Yazıldığı üzere "Ve Jacob yaşadı..." (Gen 47:28). Bu neden? Rabbi Yase cevap verdi: Şimdi "günler" kelimesine dikkat edin (bakın). Bir insanın sadece bir günde, ya da daha doğrusu bir anda ölmesi garip değil mi?

Ne var ki bunun nedeni şöyle: Tanrı bir adamın ruhunu geri almaya karar verince, adamın bu dünyadaki bütün günlerini gözden geçirir. Ve adamın yaklaşan günlerinin Tanrı'nın huzurundan suçsuz geçmesi ve günlerinin bir tanesinin bile günah yüzünden reddedilmemesi, o adam için ne büyük mutluluktur. Böylece dürüstler hakkında "yaklaştı" denmiştir. Çünkü Tanrı'nın huzurundan suçsuz geçme günleri günah içinde geçirmiştir. Bu yüzden onlar

yukarıya kayıt edilmemiş olarak gidecek ve günleri yaklaşamayacak. Onlar hakkında şöyle denir: Kötülerin yolu karanlıktır; tökezlediklerini bilmiyorlar (Neyin üzerinde tökezlediklerini bilmiyorlar.)

Bu yüzden İsrail'in günlerinin "suçlanmadan, mükemmel bir sevinçle yaklaştığı" yazılmıştır. Bu nedenle İsrail adı kullanılmıştır. Jacob isminden daha büyük bir mükemmelliği belirtmek için.

Rabbi Yase dedi ki: Bazı namuslu kişiler var ki, bunların günleri hesaplandığı zaman Tanrı'dan uzaklaştırılmamışlardır. Ve ötekiler vardır, günleri Tanrı'ya yaklaştırılanlar. Onların payı kutsanmıştır ve bunların arasında İsrail'de vardır.

"Ve oğlu Joseph'i çağırdı." (Gen 47:29). Öbürleri onun oğlu değil miydi o zaman?

Rabbi Abba şöyle anlattı: Görüyoruz ki Joseph'in Jacob'un oğlu olduğu, onun kardeşlerinden daha dokunaklı bir yolla söyleniyor. Çünkü hatırlıyoruz ki Potiphar'ın karısı tarafından ayartıldığında, o yukarıya baktı ve babasının imajını gördü. Yazıldığı üzere "Evin hiçbir insanı orada değildi" (Gen 39:11). Bundan, "Ama başka biri vardı" anlamını çıkarıyoruz. Joseph babasını gördüğü zaman, karşı koydu ve gitti. Ve Jacob bütün oğullarını kutsarken Joseph'e şöyle dedi: "Biliyorum benim oğlum, biliyorum" (Gen 48:19) Kelimenin tekrarı; Olayı biliyorum oğlum, sen benim oğlum olduğunu bedeninle kanıtladın demektir.

Ayrıca Joseph'in, babasına o kadar çok benzediği söylenir ki, her kim onu görse, onun Jacob'un oğlu olduğunu anlardı. Bu yüzden Jacob ona, "Benim oğlum" der. Rabbi Yose, Joseph'in Jacob'un yaşlılığında, ailesinin baş desteği olduğunu da ekledi.

Üstelik Jacob, Joseph'ten sadece kendisini toprağa vermesini istedi. Çünkü onu sadece Mısır'dan Joseph çıkarabilirdi.

Rabbi Yose sonra şöyle sordu: Jacob torunlarının Mısır'da esir olacağını biliyordu; o zaman neden bir ebeveyn olarak gereken ilgiyi göstermedi ve neden kendinin orata gömülmesine engel oldu? Çünkü böylece onun erdemleri torunlarını koruyabilirdi. Ne var ki biz gelenekten biliyoruz ki Jacob, Mısır'a gitmeye hazır olduğu zaman, onu torunlarının uluslar arasında kaybolması ve Tanrı'nın varlığı ondan geri alması korkusu sarmıştı.

Ve bu yüzden Tanrı ona şöyle dedi: "Aşağı Mısır'a gitmekten korkma çünkü orada seni büyük bir ulus yapacağım" (Gen 46:4) ve hatta "Aşağı Mısır'a seninle birlikte geleceğim" (Gen 46:4). Ama Jacob hâlâ Mısır'a gömüleceğinden ve ataları ile olamayacağından korkuyordu. Bunun üzerine Tanrı ona şöyle dedi: "Seni tabii ki tekrar yukarıya getireceğim" (ibid). Bu da ataları ile birlikte gömülebilmesi içindi.

Böylece birkaç neden yüzünden Jacob Mısır'dan geri dönmek istiyordu. Birincisi, Tanrı'nın, Mısırlıların tanrılarını cezalandıracağını biliyordu ve Mısırlıların kendisini bir Tanrı, yapacaklarından korkuyordu. Ayrıca o emindi ki, sürgündeyken Tanrı varlığını torunlarından almayacaktı. Üçüncüsü bedeninin ataları ile yatmasını istiyordu. Mısır günahkârlarıyla değil, atalarıyla birlikte olmak istiyordu. Bildiğimiz kadarıyla, Adem'in güzelliği Jacob'da da tekrar edilmişti. Onun şekli kutsal taçtaki gibi ulu ve kutsaldı. Ne var ki konunun sırrı, pirler arasında bir bölünme olmadığıdır. Ve bu yüzden şöyle dedi: "Babalarımla uyuduğum zaman" (Gen 47:30). Jacob'un Joseph'e "benim oğlum" demesinin başka bir nedeni daha var. Bu da, Jacob'un tüm bağlılığını Rac-

hel'e vermiş olmasıydı. Ve ta en başından beri Joseph'in babası olmayı diğer oğullarında olduğundan daha fazla istemişti.

Rabbi Simeon şöyle dedi: Bir insanın bütün davranışları bir kitaba yazılmıştır. Bu kutsal kral tarafından dikkatle incelenmiştir ve onun huzurunda açıklanmıştır: Bu nedenle insanın günah işlememek ve efendisinin isteğine karşı gelmemek için özen göstermesi gerekir; çünkü insanın düşünceleri bile Tanrı tarafından bilinir ve insan Tanrı'dan yakasını kurtaramaz.

Jacob'un Leah'a gittiği gece, Leah ona, onun Rachel'a sağladığı yadigarları önerdi. Jacob onun Rachel olduğuna inandırıldı ve kendisinden hiçbir şey saklanamayan Tanrı, Jacob'un düşüncelerini tutmasına izin verdi. Böylece Reuben'in doğumdan gelen hakları Joseph'e verildi. Jacob'un ilk tohumu olması nedeniyle Rachel kendi mirasına geldi. Bu yüzden Leah onu, Reuben (oğlanı gör) olarak adlandırıldı. Reuben'i (benim oğlumu gör) olarak değil.

Bize şöyle öğretildi: Tanrı Jacob'un günah işlemeye niyetli olmadığının farkındaydı ve aynı zamanda onun aklının, günahkârlarınki gibi başka bir kadına dönmesine izin vermedi. Ve bu yüzden şöyle yazıldı: "Şimdi Jacob'un oğulları oniki oldu" (Gen 35:22). Yoldaşların bildiği, böyle davranan, bir günahkârın babası olduğu bir oğlanın ismi daha vardı. Bu yüzden şöyle dendi, Jacob "oğlunu Joseph diye çağırdı" onun en başta ve en sonda "sevdiği oğlu".

"Sana dua ediyorum, elini benim uyluğumun altına koy." (Gen 47:29) Rabbi Yase dedi ki: Jacob etine konulmuş akitin izi adına yemin etmek için ısrar etti. Çünkü bu, pirler tarafından, en güçlü olmak için tutuluyordu ve bu akit Joseph tarafından da sembolize edildi.

Rabbi Simeon dedi ki: "Elini uyluğumun altına koy." Abraham ve Jacob'a dair bu cümleyi aynı buluyoruz. Ama bu Isaac'la ilişkili değil, çünkü Esau, Isaac'tan gelmektedir. İleride Jacob'un şöyle dediği düşünülebilir: Bana dünyaya sadık, kutsal ve her zaman saf bir tohum veren tanrısal işaret gelince, yemin et. Beni temiz olmayanların, uyarılara kulak asmayanların yanına gömmeyeceksiniz.

Eğer öyleyse birisi bu akit'i tutan Joseph'nin neden onların arasına gömüldüğünü sorabilir? Bu durumda: Bu özel durumun iyiliği için, Tanrı Ezekiel'e, kutsal yerin dışında Chebar Nehri'nin yanında göründü. Tanrı, Joseph'in götürüleceğini ve İsrailliilerin köleleştirileceğini görerek dedi ki: Defni suya yapın,* çünkü su pis olduğundan (Levitical) hiç şüphelenilmeyen bir yerdir. Ve böylece İsraillilerin esarete katlanmaları mümkün olur.

Rabbi Yose dedi ki: Jacob ataları gibi, kutsal arabanın, (ilahiliğin üzerinde olduğu) parçaları olmaya uygun olduğunun farkında idi. Ama eğer Mısır'a gömülürse, bedeninin ataları ile birleşmesinin imkânsızlığına inanıyordu.

Bilindiği gibi pirlere, karılarının da onlarla birlikte Machpelah Mağarası'na gömülmeleri için izin verilmişti. O zaman neden Jacob, Leah ile gömüldü de evinin kurucusu olan Rachel ile gömülmedi? Bunun nedeni, Leah kutsal tohumdan daha fazla çocuk doğurduğu içindi.

Rabbi Judah dedi ki: Leah, Jacob'un dürüst olduğunu duyunca her gün yola çıkıyor ve onun için ağlayıp dua ediyordu. Rachel bunu hiç yapmadı. Bu yüzden Leah'a onunla gömülmek bah-

* Geleneğe göre Joseph'in kefeni, Musevilerin Mısır'dan çıkışlarına kadar kaldığı nehire yerleştirildi.

şedildi. Rachel'in mezarı da yolun yanına kuruldu. Anladığımıza göre gizli doktrinde, bir kişinin simgelediği mantık açığa çıkan yani bir varoluşun diğer gizli küresidir.

Gelenekten öğrendiğimize göre erdemli Leah, kötü Eşau'ya değil de Jacob'a verilsin diye çok gözyaşı döktü. Ve biz anlıyoruz ki, bir insanın Tanrı'nın önünde gözyaşları ile dua etmesi, kendisine verilen bir cezayı iptal ettirmekte etkili oluyor. Böylece ilahi bir buyruk tarafından Esau'ya verilen Leah, dua ederek tercihinin Jacob olmasına ikna etti ve kendini Esau'ya verilmekten kurtardı.

Rabbi Isaac dedi ki: yazıldığı üzre "Solomon'un bilgeliği doğunun bütün çocuklarının bilgeliğinden üstündü" (I Krallar 5:10). Doğunun çocuklarının bilgeliği ile ne kastedilmiştir? Gelenekten öğrendiğimize göre, bu bilgelik onlara Abraham'dan miras kalmıştır. Okuduğumuza göre Abraham "Bütün sahip olduklarını Isaac'a verdi" (Gen 25:5). Bununla Abraham'ın üstün bilgeliği kastedilmiştir. Çünkü o Tanrı'nın kutsal isminin bilgisine sahipti. "Ama Abraham sahip olduğu metreslerin çocuklarına hediyeler verdi" (Gen 25:6). Bu da bir soyun aşağı taçlar (şeytani kuvvetler) hakkında bilgisidir. Ve o bunları "Doğu ülkesine" (ibid) yerleştirdi. Doğunun çocukları sihirli bilgeliklerini bu kaynaktan aldı.

"Ama ben atalarımla uyuduğum zaman" (Gen 47:30). Ne mutlu pirlerin görevlerine; onlardan bir araba yapılmıştır, onlarda her şeyi bulan ve onlarla birlikte ödüllendirilen Tanrı için. Bu yüzden şöyle yazıldı: "Sadece Efendinin atalarınızda sevgisi var" (Deut. 10:15)

Rabbi Elezar dedi ki: Jacob biliyordu ki, o atalarıyla taç giyecek ve ataları da onunla birlikte...

Rabbi Judah dedi ki: İnsanların kulakları Torah'ın uyarılarına ve gözleri de kendi durumlarına kapalı.

Bir insanın ortaya çıktığı gün, ona görev olarak verilen bütün günler de ortaya çıkar. Bunlar dünyada kaynaşır ve sonra her biri onu uyarmak için aşağıya iner; ama onlar bunu umursamıyorlar. Eğer bir adam böyle uyarılmış olmasına rağmen hâlâ efendisine karşı geliyorsa, o zaman karşı geldiği gün utanç içinde yükselir ve pişman oluncaya kadar tek başına dışarıda durur. Eğer adam namusluluğa dönerse, günde konumuna geri döner. Ama dönmezse, gün dış ruhla birleşmeye gider ve ikametine geri döner ve onun (canını sıkmak) için adamla aynı şekli alır. Ve onunla evinde kalır. Eğer adam namusluluğunu kanıtlarsa, iyi bir yoldaş olduğunu da kanıtlar. Ama eğer kanıtlamazsa o kötü bir yoldaştır. Bu çeşit günler tam sayılarda yoktur ve öbürleri ile birlikte hesaplanmazlar.

Tanrının huzurundaki günlerini azaltan, kendini öbür dünyadan ödüllendirmek ve kutsal krala yaklaşmak için gün bırakmayan insan için ne kötü. Layık olmak için o günlerin erdemi ile yükselir, namuslu olduğu ve günah işlediği o günler onun ruhu için ihtişamdan bir elbise olmaz. Yukarıda günlerini azaltan insan için ne kötü. Çünkü günahları tarafından zarar verilen günler azalır ve bu yüzden günleri ile giydirilme zamanı geldiğinde giysisi eksik olur. Eğer çok günahı varsa bu daha da kötü. Çünkü o zaman öteki dünyada giymek için neredeyse hiçbir şeyi olmayacaktır. Bu onun ruhu ve kendisi için iyi değil. Gehinnom'da her bir gün için pek çok gün cezalandırıldı, bu dünyayı bıraktığı zaman giydirilmek için hiçbir günü olmadığını gördü. Ve üzerine örtmek için hiçbir giysisi yoktu.

Namuslular mutlu olanlardır, çünkü onların günleri ileride kullanılmak üzere kutsal kralla birliktedir. Ve o günler, öbür dün-

yada giymek için muhteşem giysilerdir. Bu mısranın gizli anlamı: "Ve onlar biliyorlardı ki çıplaktır" (Gen 3:7). Bu şöyle demekti: O günlerden yapılan şanlı cüppeler mahvoldu. Ve giyilmek için hiçbir gün kalmadı. Âdem pişman olana kadar bu böyle sürdü. Sonra Tanrı onu affetti ve onun için başka kıyafetler yaptı. Ama bunlar onun günlerinden yapılmamışlardı, yazıldığı üzere "Ve Efendimiz Tanrı, Âdem ve Karısı için deriden giysiler yaptı ve onları giydirdi."

Abraham ile ilgili şöyle dendiğini görürüz. "O günlere geldi." (Gen 24:1). Bu dünyayı bıraktığı için, aslında önceki günlerine, bir yatırım olarak sahip olma hakkını kazandı. Ve onun ihtişamlı elbisesi bereketli ve mükemmeldi. Ama Job kendi için şöyle dedi: "Annemin rahminden çıplak geldim ve oraya çıplak döneceğim" (Sab 1:21). Çünkü kendisini giydirecek hiçbir giysisi kalmamıştı.

Öğretmenlerimizin öğrettiğine göre: Namuslular mutludur. Çünkü onların günleri lekesizdir ve gelecek dünya için kalır. Gelecek dünyada pirler gibi ödüllendirilirler; Eden bahçesine kesilmeden akan çaydaki taçlarla ve onlar hakkında şöyle yazıldı: "Efendi devamlı seni yönlendirecek ve ruhunu çok parlak yerlerde mutlu edecek." (Isa 58:11) Ama kendilerinde böyle bir elbise olamayan günahkârlar "çölde bir ılgın gibi olacaklar, iyiliğin geldiği zamanı göremeyecek ve vahşiliğin içindeki sıcaktan kavrulan yerlerde oturacaklar." (Jer 17:6)

Sonra Rabbi Isaac dedi ki: Bütün insanların içinden sadece Jacob bu büyük şansa sahip oldu, çünkü bu elbise hem atalarının, hem de günlerinin erdemi yüzünden onun hakkıydı. Bu yüzden o "Atalarımla uyuduğum zaman" dedi.

Rabbi Judah dedi ki: Jacob babasından hayır duası almaya git-

tiğinde, Esau'nun giysilerini giymişti ama Isaac'ın da onun giysilerini kokladığı yazıldı. (Gen 27:27) yani: Burun deliklerine, gelecek dünyadaki Jacob'un giysisinin kokusu geldi ve bu durum üzerine onu kutsadı. Ve şöyle dedi: "Bakın benim oğlumun kokusu Tanrının kutsadığı bir tarlanın kokusu gibi" (ibid). Burada cennet adlı yerden gelen çiğin her gün damladığı kutsal elma ağaçları tarlası kastediliyor ve şöyle devam etti: "Ve Tanrı sana cennetciğinden verdi" (Gen 27:28). Öğrendiğimize göre her gün Eden bahçesinden, öbür dünyada giysileri parfümleyen onbeş koku doğar.

Rabbi Judah kaç tane giysi olduğunu sordu. Rabbi Elazar cevap verdi: Bu noktada efendiler farklı olur, ama aslında üç tane var.

Bir tanesi dünyevi Eden bahçesinde ruhu (ruah) giydirmek içindir. En değerli olan ikincisidir. Yani en içteki ruhu (Neshemah) giydirmek içindir. "Hayat demetinin (I Sam 25:29) içinde Kral'ın dairesinde olduğu zaman." Üçüncüsü ise ortaya çıkan ve kaybolan hayat veren ruhun (nefesh) giydirildiği bir dış cübbedir. Bu bir yerden bir yere hareket eder bu dünyada. Sabbath'larda ve yeni aylarda dünyevi cennetteki ruhunu arar, bundan bazı şeyler öğrenir ve bu bilgilerle bu dünyada yayılır. Öğrendiğimize göre Sabbath'larda ve yeni aylarda hayat veren ruh (nefesh) iki ziyaret yapar.

İlk önce canı arar dünyevi cennetin parfümleri arasında ve kendisine iki taraftan yayılan muhteşem parlaklığın üstünde keyif verir. Bu şu sözcüklerle anlatılmıştır: "Efendi senin ruhunu çok parlak yerlerde mutlu edecek" (Isa 58:11). Burada çoğulluk ikisini de dahil ediyor. Canın yerindeki dış parlaklık, parıltının içinde ışık ve bu onlara "hayat demetinde" üst ruh ile birlikte gelir.

KALBİNİN ÜSTÜNDE BİR MÜHÜR

Belli bir olay üzerine Rabbi Elezar ve Rabbi Abba güneşin sıcağından kaçmak arzusu ile Lydda'da bir mağaraya girdiler. Rabbi Abba dedi ki: Haydi şimdi bu mağarayı Torah'ın sözcükleriyle donatalım. Sonra Rabbi Elazar mısrayı söylemeye başladı: "Beni bir mühür olarak kalbinin üstüne koy, kolunun üstünde bir mühür gibi... bu yüzden etler, ateşin etleri, Efendinin en önemli alevi" (Cant. 8:6).

Şöyle dedi: Bu mısra büyük bir tartışma başlattı. Bir gece, babamla beraberken onun şöyle dediğini duydum: Sadece dürüstlerin ruhları İsrail cemaatinin Tanrı'ya gerçek bağlılığı ve hasretini etkiler; çünkü bu ruhlar aşağıdaki suların yukarı akmasını mümkün kılar. Bu, mükemmel arkadaşlığı ve öz meyveyi ortaya çıkarmak için karşılıklı kucaklaşmayı getirir. Birbirlerine sıkıca bağlandıklarında İsrail cemaati tüm sevgisi ile şöyle der: "Beni bir mühür gibi kalbinin üstüne koy." Çünkü mühür geri alındıktan

sonra bile etkisi fark edilebilecek ve ben sana sarılacağım ve ben senden alındıktan sonra bile: İşte böyle dedi İsrail cemaati.

Böylece "beni bir mühür gibi kalbinin üstüne koy"ki ben, sende çok derin bir etki bırakan mühür gibi kalayım. "çünkü sevgi ölüm kadar kuvvetlidir" (ibid), ruhla beden ayrılması kadar vahşi: Çünkü öğrendiğimize göre bir insanın bu dünyadan ayrılma zamanı gelince, o harikulade şeyler görür. Ruhu küreksiz bir sandal gibi bir aşağı bir yukarı dönüp durur ve hiçbir ilerleme sağlayamaz ve her birinin ayrılmasını isteyerek uzuvları arasında bir yukarı bir aşağı dolaşır ve sadece büyük bir parçalanma ile bir ayrılığı gerçekleşir. İşte böyle vahşice Tanrı'yı sever İsrail Cemaati.

"Kıskançlık bir mezar kadar acımasız" [ibid]. Kıskançlık olmadan gerçek sevgi olmaz. Böylece öğrendiğimize göre bir adamın karısına olan sevgisinin mükemmel olması için, adamın kıskanç olması gerekiyor. Böylece diğer kadınlara bakmaz.

Oturduklarında, Rabbi Simeon'un, Rabbi Judah ve Rabbi Isaac ile yaklaştığını duydular. Rabbi Simeon mağaraya geldiği zaman Rabbi Eleazar ve Rabbi Abba mağaradan çıktı. Rabbi Simeon dedi ki: Mağaranın duvarlarından anladım ki, ilahi varlık burada. Ve hepsi oturdu.

Rabbi Simeon sordu: Ne üzerine konuşuyordunuz? Rabbi Abba cevap verdi: İsrail cemaatinin Tanrı'ya duyduğu sevgi hakkında. Ve Rabbi Elezar bu bağlamda şu sözleri örnek verdi. "Beni bir mühür gibi kalbinin üzerine koy."

Rabbi Simeon dedi ki: Elezar senin fark ettiğin, ilahi aşk ve sevgi bağlarıydı. Sonra bir süre sessiz kaldı ve en sonunda dedi ki: Torah ile ilgili yerlerde sükûneti korumak her zaman iyidir.

Sizinle paylaşacağım bir mücevherim var. Eski Rav Hammuna da rastladığım, açıklaması güç (engin) bir fikir bu: Her zaman dişiyi bulmaya çalışan ve sevgiyi sürdürmeye çalışan erkektir, ama bu durumda biz dişinin erkeği ikna ettiğini ve sevgisini kazanmaya çalıştığını (ki bu genellikle dişiye uygun olmayan bir şey) görüyoruz. Ama bunda açıklaması zor bir sır var, yani kral'ın en çok el üstünde tutulan hazinelerinden biri.

Biliyoruz ki üç ruh daima ilahi değerlerle ilgilidir. Hayır, dört. Çünkü bir de farkına varılmayan üstün ruh var. Bu aşağı hazinenin ve hatta üsttekinin de bekçisidir. Bütün ruhlar içindeki bu ruh, anlaşılmaz ve esrarengizdir. Parlayan bir peçeyle gizlenmiş olana bağımlıdır hepsi. Bedenin eklemleri gibi, hücrelenmiş inciler bundan oluşur ve o bunların içine girip enerjisini açıkça gösterir. Ruh ve inciler aynıdır, aralarında bir bölünme yoktur. Ama başka bir dişi ruh ev sahiplerinin ortasında saklanır, ona sıkıca yapışmış ve içinden kuvvetini gösterdiği bir vücudu vardır. İnsan vücudundaki ruh gibi.

Bu ruhlar yukarıdaki gizli eklemlerin kopyaları gibidir. Hatta orada başka bir ruh daha vardır. Yani şöyle ki, aşağıdaki namuslular dişi ve erkek olarak daha üst ruhlardan gelirler ve bu nedenle ilahi ev sahiplerinden ve yandaşlarınında üstündedirler. Onların iki tarftan da daha üstün olup olmadığı merak edilebilir. Neden bu dünyaya iniyorlar o zaman, daha ileriki bir zamanda alınmak için mi sadece?

Bu bir benzetme yolu ile anlatılabilir. Bir kralın bir oğlu varmış. Kral onu sarayın yollarını öğrenene kadar eğitim için bir köye gönderir. Kral'a oğlunun olgunluğa eriştiği söylenince, kral sevincinden hemşire annesini oğlanı alıp saraya getirmesi için gönderdi. Kral her gün onunla sevinir ve güler. Bu suretle Kutsal

Kişi hemşireden bir oğul sahibi oldu ve bu da ilahi Kutsal ruhtu.

Kral onu bu dünyada büyütülmesi ve Kral'ın sarayının yollarına alışması için bir köye gönderdi. Oğlunun olgunlaştığını ve saraya dönmesi gerektiğini öğrenince, Kral sevincinden onu saraya getirmesi için hemşireyi gönderdi. Ruh, hemşire onu almaya ve sonuna kadar itaat edeceği Kral'ın sarayına götürmeye gelmeden önce, bu dünyayı terk etmez.

Ayrıca köylüler Kral'ın oğlunun aralarından ayrılmasına ağladı. Ama bir bilge kişi onlara şöyle dedi: Neden ağlıyorsunuz, bu Kral'ın oğlu değil mi? Onun gerçek yeri babasının yanıdır, sizin yanınız değil.

Eğer namuslular bunu bilseydi, bu dünyadan ayrılma zamanı geldiğinde sevinçle dolardı içleri. Hemşirenin her gün onları mutlu edeceği Kral'ın sarayına götürmek için aşağı gelmesi onlara büyük bir onur vermez mi? Namusluların ruhlarında hiç sevinç yoktur. Dünyada sadece namusluların ruhu İsrail Cemaatinin Tanrı'ya olan sevgisini hareketlendirir. Çünkü onlar Kral tarafından, erkeklerin tarafından gelirler. Bu coşku dişiye geçerek onun sevgisini uyandırır. Ve böyece erkek dişisinin sevgisini ve düşkünlüğünü canlandırır. Aynı biçimde dişinin aşağı suları, yukarı sular* ile karıştırma isteği sadece namusluların ruhları tarafından körüklenir.

Ve bu dünyada ve gidecekleri dünyada namuslulara ne mutlu, çünkü aşağı ve yukarı yaratıkların temeli onlardır. Bu yüzden şöyle yazılmıştır:

"Namuslular dünyanın temelidir" (Prov 10:25).

* Yukarı ve aşağı sular erkek ve dişi kuvvetleri ya da yaradılıştaki aktif ya da pasif öğeleri temsil eder.

EXODUS: ÇIKIŞ

ON SEFIROT

Eğer birisi, "çünkü gördünüz ki hiçbir kıyas biçimi yok." (Deut 4:15), yazılmamış mıydı diye soracak olursa, cevabı şöyle olacaktır: Aslında verilen kıyasta ona bakmamız bahşedilmiştir. Çünkü Musa ile ilgili şöyle yazılmıştır; "Ve Efendinin kıyasını gördü" (Num 12:8). Ama Efendi sadece Musa'nın gördüğü benzetmede göründü, onun işareti ile yaratılanlardan herhangi birisine değil. Bu yüzden şöyle yazıldı: "O zaman Tanrı'yı kime benzeteceksin? Ya da onunla hangi benzerliği kıyaslayacaksın?" (Isa 40:18). Hatta bu kıyas bile kutsal kişinin (kutsansın) kendi yerinde olmayan anlaşılmaz dış görünüşüydü, ama Tanrı'nın hakimiyetinin kudretini bütün yaratıklar üzerinde gösteriyor olacak ve böylece yarattıklarının her biri onun elleriyle tutuyor gibi görünecektir. Yazıldığı üzere "Ve peygamberlerin yardımı ile ben kıyasları kullandım" (Has 12:11). Bu nedenle O şöyle dedi: Her ne kadar senin kendi benzerliğinde ben kendimi temsil ediyorsam,

beni kimle karşılaştıracaksın ya da karşılaştırılabilir yapacaksın? Çünkü başlangıçta şekil ve görünüm yaratılmadığı için, O'nun ne şekli ne de kıyası vardı. Bu nedenle birisinin onu yaratılanın huzurundaymış gibi kavraması, herhangi bir çeşitte veya şekilde, hatta he ve vav harfleri ile ve hatta tam kutsal ismiyle ya da herhangi bir çeşit harf veya işaret ile hayal etmesi yasaklandı. Böylece "çünkü gördünüz ki hiçbir kıyas biçimi yok" cümlesi; şekil ve görüntü olarak hiçbir şeyi görmediniz, somutlaştırabileceğiniz sınırlı bir kavram olarak hiçbir şeyin yok anlamına geliyor.

Ama O ilahi insanın şeklini yarattığında, bir araba ile aşağıya indi ve vasıflarıyla kavranabilmesi ve her birinin fark edebilmesi için YHVH adı ile bilindi. Ve bu yüzden kendi kendini el, Elahim, Shaddai, Zevaot ve YHVH diye adlandırmıştır. Bunlardan her biri insanlar arasında onun birkaç ilahi özelliğinin sembolüydü. Ve bunlar insanın amelleri doğrultusunda dünyanın merhamet ve adalet ile desteklendiğini belirtir. Eğer Kutsal Kişinin şerefinin parlaklığı onun bütün yarattıklarının üzerine yağmasaydı bilgeler bunu nasıl anlayabilirdi? O bilinmez olmaya devam edecekti ve şu sözler söylenmeyecekti, "Bütün dünya O'nun şanı ile doludur" (Isa 6:13).

Ne var ki Tanrı'yı tek bir vasıfıyla tanımlamaya cesaret eden adam için ne kadar yazık. Hatta O'nun kendisi bile olsa ve var olan herhangi bir insan şeklinden daha az bile olsa, "Temeli tozdan olan" (Job 4:19) ve yarattıkları zayıftılar, gittiler ve akıllardan çıktılar.

Bir insanın kutsal kişiyle ilgili olan birisinin üzerindeki ya da yarattıklarının tamamının üstündeki egemenliğinin bir yekpare kavramının düşünmesi cesaret ister. Ama o bu belirtilerin altında

görülmezse, o zaman ne vasfı ne benzerliği, ne şekli vardır. Kendi içinde şekli ve emniyeti olmayan denizler gibi ve bunlara sadece dünyanın kaplarının üzerinden yayıldığı zaman sahip olur.

Bundan şöyle bir tahmin çıkarabiliriz: Bir denizin kaynağıdır. Bundan devir yapan bir akım çıkar. Bu da Yod'dur.[1] Kaynak birdir ve akım iki tane yapar. Sonra dünyaya kazılmış bir kanal gibi deniz olarak bilinen engin havza oluşur. Ve kanaldan çıkan sularla doldurulur. Bu deniz üçüncü şeydir. Bu engin havza uzun tüplere benzeyen yedi kanala bölünür ve sular denizden bu kanallara gider. Kaynak, deniz, akım ve yedi kanal on rakamını oluştururlar. Eğer bu tüpleri yapan Yaradan, onları kırmayı seçerse o zaman sular kaynağına geri döner ve sadece kuru ve susuz olarak kırık kaplar kalır.

Aynı bu şekilde, nedenlerin nedeni sefirot olarak bilinen, kendi varoluşunun on yönünü çıkarttı ve bu taca kaynak adını verdi. Bu kaynak, ışığın hiçbir zaman tükenmeyecek çeşmesi, kendini en saf olarak tayin etti; yani sonsuzluk. Onun ne şekli ne görüntüsü, ne onu anlayacak bir araç, ne de onu içine alacak bir kap vardı. Buna şu sözlerle değinilmiştir. "Senin için çok zor olan şeyleri araştırmaktan ve senden gizlenmiş olan şeyleri aramaktan kaçın."[2]

Sonra O, yod harfi kadar küçük bir kap yaptı ve içini kendiyle doldurdu. Onu, Bilgelik Fışkıran Çeşme olarak adlandırdı. Ve bu durum üzerine kendine bilge adını verdi. Ve sonra o geniş bir kab yaptı, ona deniz ismini verdi, onu kavrayışa (birah) gösterdi ve kendisi kavrayış oldu. Bu durumda kendi özünde o hem bilge-

1 Tanrı adındaki ilk harf.

2 Ben Sira, Talmud'dan alıntılanmış olarak, Hagigh 13 a.

lik, hem de kavrayıştı. Ama sadece bilge olan ve onu çeşmesiyle dolduran, kendi başına bu bilgelik sıfatını ileri süremez. Ve böylece kavrayış da kendi başına bu sıfatı ileri süremez, ama sadece bunların içinden kendi özüyle doldurulan, ondan ayrılacak olursa, o bir kuraklığa dönüşecek. Bu konuda şöyle yazıldı. "Denizlerdeki sular durmuş ve nehir kurumuş gibi" (Job 14:11).

En sonunda "O denizi yedi akarsuya ayırdı" (Isa 11:15). Yani bunları Büyüklük, Kuvvet, Şan, Zafer, Kraliyet, Kurtuluş ve Egemenlik* adını verdiği yedi değerli kaba yönetti. Böylece her birinde kendini gösterdi: Büyüklükte büyük, Kuvvetle kuvvetli, Zaferde zaferli, Kraliyette Yaratanımızın güzelliği ve kuruluşta da dürüstlüktü (cf. Prov. 10:25). Bütün şeyleri, bütün kapları ve bütün dünyaları kuruluş ile destekledi.

En sonunda egemenliğinde kendini kral olarak adlandırdı. Ve "büyüklük, kuvvet, şan, zafer ve kraliyet bunların hepsi dünyada ve cennette senin; Krallık senin, Yüce Rabbim ve sen hepsinden daha çok övüldün "(Ichron 29;11). Her şey onun kuvvetindedir; o kadar ki ya kapların sayısını çoğaltır, ya çıkar ışığı azaltır ya da tam tersini yapar. Ama onun üstünde azaltma veya çoğaltma kuvveti olan hiçbir Tanrı yoktur. Aynı zamanda o, varlıkları bu kaplara hizmet ettirmiştir. Her bir taht, toplamı on adım olan tahta altı adım kala olan dört sütun ile desteklenmiştir. Hepsi beraber, taht içinde Talmud'daki on cümleden yapılan bir hayır duası fincanı gibidir. Ve bu on cümle on kelimede (On Emir) verilen Torah ile ve dünyanın yaratıldığı on kelime ile uyum içindedir.

* Bunlar yedi alt sefirot olarak biçimlendiler.

DERİNLERDEN

"Sana derinlerden seslendim, Ey Tanrım "(Ps 130:1,2). Yazarın adı olmadığı için tüm nesillerden tüm insanlar, bu ilahiyi kendilerine mal eder. Her insanın Kutsal Kral'ın huzurunda ruhunun derinliklerinden dua etmesi bir görevidir. Çünkü böylece kalbi tamamiyle Tanrı'ya yönelecek ve kendi duasına yoğunlaşacaktır.

David zaten şöyle söylemiştir: "Tüm kalbimle seni aradım" (Ps 119:10). Bunu da ilerisine gidip neden "derinliklerinden" dediğini sorabiliriz? Kralın huzurunda dua ederken, insan zihnini ve kalbini sadece bütün kaynakların kaynağını düşünmeye vermelidir. Böylece "kuyunun derinliği" diye adlandırılan kürelerden, hayatın kaynağından, "Eden'den çıkan akarsudan" (Gen 2:10), "Tanrı'nın mutlu kentini yapanlardır" (Ps 46:5) hayır duası alır.

Dua bu şükranın yukarıdan aşağıya çizilmesidir.* Kadim kişi, Gizli kişi dünyayı kutsamak istediği zaman, ilahi derinlikte lütufların bir araya gelmesini sağlar. İnsan duası bunları bir kuyuya getirir ve böylece bütün akarsuların ve derelerin dolması mümkün olur.

* Zohar mısranın anlamını şöyle alır: Seni (bulunduğun) derinliklerden çağırdım.

İKİ GÖRÜŞ

Rabbi Abba dedi ki: İsrailliler şöyle diyerek ne demek istemişlerdir: "Tanrı aramızda mı, değil mi?" (ayin, hiçbir şey; Exod 17:7). Tanrının aralarında olduğunu fark etmemeleri onların aptallığı olabilir mi? İlahî varlıkla kuşatılmamışlar mıydı ve şeref bulutları ile sarılmamışlar mıydı? Denizin yanında Kralları'nın görkemli ışığının heybetini görmediler mi? Kızıl denizdeki hizmetçiye Ezekiel'den daha fazla önsezi bahşedildiğini duymadılar mı ki?

Rabbi Simeon'un yaptığı açıklama şöyleydi: İsrailliler ilahilere verilen görünüşünün Kadim kişinin mi, Gizli kişinin mi, idrakın üstünde olan ve ayin (hiçbir şey) ile belirtilen üstünlerden mi olduğunu ya da "küçük simalardan mı", YHVH ile belirtilen Her Yerde Mevcut'tan mı olduğunun cevabını öğrenmek istediler. Bu yüzden lo (değil) kelimesi yerine burada ayin (hiçbir şey) kelimesi vardır.

Birisi o zaman İsraillilerin neden cezalandırıldığını sorabilir? Nedeni de: Tanrı'daki bu iki görüş arasında ayrım yapmışlardır ve "Tanrıyı denediler" (ibid) kendilerine şöyle diyerek: Eğer bir ise belli bir şekilde dua edeceğiz, eğer değilse bir başka şekilde.

SABBATH* (SEBT GÜNÜ)

"Onun kutsal kalmasını sağlamak için Sabbath günün hatırla" (Exod 20:8).

Rabbi İsaac dedi ki: Şöyle yazar: "Ve Tanrı yedinci günü kutsadı" (Gen 2:3). Buna rağmen kudret ve helvası hakkında şöyle der: "altı gün onu toplayacaksınız ama yedinci gün Sabbath'tır, o günde hiçbir şey yoktur" (Exod 16:26). Yemekte olmayan ne olabilir ki O günde? Yine de yukarıdaki ve aşağıdaki bütün dualar yedinci gün ile geldi. Neden sadece bu günün kudret helvası yok?

Şöyle açıklandı: Üst dünyanın altı "günü" dualarını yedinci günden aldı. Ve altı günün her biri yedinci günden aldıklarından aşağıdaki dünyaya yemek gönderdi. İnanç mertebesine herkim ulaştıysa onun Sabbath akşamı (cuma) bir masa ve yemek hazırlaması mecburi idi, masanın haftanın geri kalan altı günü tarafından kutsanması için.

Bu böyleydi, çünkü Sabbath hazırlıkları ile birlikte, gelecek haftanın dolu günler için hayır duaları da hazırlanıyordu, çünkü boş bir masa hiç hayır duası almaz. Bu yüzden kişi Sabbath akşamında masaya yemek ve ekmek koymalıdır.

Rabbi İsaac şöyle ekledi: Ve aynı zamanda Sabbath gününde böyle yapmalı.

Rabbi Judah dedi ki: O gün üç yemek kutlanmalı, çünkü böylece gün mutlu olur ve canlanır.Rabbi Abba dedi ki: Kişi bunu yapmalı. Böylece hayır dualarını yedinci günden alan ilahi gün-

* Kutsal dinlenme günü. Yahudilerin cumartesi, Hıristiyanların pazardır.

lerin kendileri kutsanırlar. Bu günde Kutsal Kadim Kişi ve Gizli kişiden[1] gelen çığ "Küçük çehrenin" başını doldurur; Sabbath'ın gelişinden sonra onun "üç kere" kutsal "elma ağaçları tarlasına"[2] inmesini sağlar, böylece hepsi beraber uyum içinde hayır duasının zevkini çıkarırlar. Bunu da şu izler: Günde üç öğün yemek sadece bizim için değil, bütün âlem için gereklidir. Çünkü böylece kutsal Kadim kişiye, "Küçük çehre"ye ve "Elma ağaçları tarlasına" olan gerçek inanç yerine getirilir. Ve biz bu üçünden mutluluk duymalıyız.

Sabbath inancın ortası olduğu için, insana bugünde, gelecek dünyanın modeline uygun mükemmel, ilahi bir ruh eklenir.

Sabbath Yose dedi ki: Gerçek böyle. Kralın sevincinin mükemmelleşmesine yardım etmeyene ne kötü! O zaman sevinç nedir? İnancın üç yemeği, Abraham, Isaac ve Jacob'un yer aldığı yemekler ve sevinç ifade edilen, her taraftan gelen mükemmel inançtır. Bize öğretildiği üzere, o gün bütün atalar ödüllendirilir ve bütün çocuklar güç ışık ve sevinçle esinlendirilirler, (öyle ki) öbür bayram günlerinde bile verilmemiş kadar fazla. Günahkârlar bugünde Gehinnom'dan mühlet alırlar. Ceza dünyadan bugünle kalırıldı. Bu günde gözlenir. Haftanın ve o günün her birinde, akşam üstü saatinde kudret tam yargıya hâkim olur ve günahların bedeli de onun yanında durur. Ama bu Sabbath'da böyle değildir. Sabbath günü, akşamüstü duası saati geldiği zaman, hükmeden şevkatli olur. Kutsal Kadim Kişi'nin sevgisi anlaşılır olur, bütün cezalar yasaklanır ve her tarafta sevinç ve memnuniyet olur. Bu memnuniyet ve erdem saatinde, kutsal ve imanlı peygamber Musa bu dünyadan ayrıldı. Böylece yargı ile alınmadı ve

1 Bkz. İki Görüş bölümü.

2 "Elma Ağaçları Tarlası" İlahi varlığın küresini simgeler.

ruhunu Kutsal Kadim kişinin erdem saatinde onda saklanmak için yukarı çıktı. Böylece "Bugüne kadar kimse onun kabrini bilmedi" (Deut 34:6).

Böylece yukarıdakiler ve aşağıdakiler için bilinmez olan Kutsal Kadim kişi, Gizli kişi ve aynı zamanda Musa'nın gizli ruhudur, Sabbath akşam üstü duasında Allah'ın erdeminden açıklanan. Dünyadaki gizli olan her şeyden daha fazla Musa'nın ruhu gizlidir ve yargı altına gelemez. Musa'nın görevi kutsanmıştır.

Bu günde Torah'a kusursuz şerefle, bütün emirleriyle, kararlarıyla ve bütün suçların cezalarıyla taç giydirildi. Her taraftan parlayan yetmiş kol ışıktan oluşmuş bir taç. O ağaçtan fırlayan küçük dalları ve bütün dalların toplandığı ağacın dallarından beş tanesini görmek için. O bitmez tükenmez ışığın ihtişamının şanını aktığı her tarafa açılan kapılara bakmak için! Bir ses duyuldu: Uyanın, siz ilahi azizler! Uyanın yukarıdan ve aşağıdan seçilmiş kutsal insanlar!

Mutlulik içinde Tanrınız ile karşılaşmak için uyanın, kusursuz bir sevinçle uyanın! Üç pirden, üç misli daha fazla sevinçle hazır olun! İman için sevinçlerin sevinci ile hazır olun! Ohh! İsrailliler e ne mutlu, bu kutsal dünyada ve gelecek kutsal dünyada. Bütün putperest devletlerin de ötesinde bu senin mirasındır. "Benimle senin aranda bir işaret"

Rabbi Judah dedi ki: Aslında bu böyledir. Bu sebepten dolayı onun kutsal kalmasını sağlamak için Sabbath gününü hatırlayın; "Siz kutsal olacaksınız. Çünkü ben Efendiniz, sizin Tanrınız kutsalım" (Lev 19:2).

Sabbath'ı bir keyif olarak, Tanrı'nın kutsallığını ve şanı olarak an (Isa 58:13).

TORAH ÂŞIKLARI

Bir gece Rabbi Hiyya ve Rabbi Yose Tyre'nin kulesinde karşılaştılar ve gerçekten de ikisi de birbirlerinin arkadaşlığından memnun oldular.

Rabbi Yose dedi ki: İlahi varlığın yüzüne bakmak ne kadar güzel! Buraya gelirken, bütün yol boyunca eşeğe binen yaşlı bir adamın sinir bozucu gevezeliğini çektim. Beni her çeşit aptalca soruyla rahatsız etti, örnek olarak; Hangi yılan dişlerinin arasında sessizce duran bir karıncayla havada uçar? Ne birleşmeyle başlar ve ayrılıkla biter? Bir kartalın ağaçtaki yuvasında ve yavrusu henüz yaratılmamış yaratıklarla yağmalanmayan bir yerde ne vardır? Yükseldiklerinde alçalanlar ve alçaldıklarında yükselenler nedir? İkinin bir, birin de üç olduğu nedir? Gözleri olmayan güzel bakire kimdir? Gizlenmiş ve ortaya çıkmamış bir beden-gündüz gizlenmiş ve sabah ortaya çıkan nedir?

Ve olmayan sözleriyle nasıl donatılır? İşte bu şekilde bütün

yol boyunca beni sinirlendirmeye devam etti. Ama en sonunda, aptalca gevezelikle vakit kaybetmek yerine, kendimizi Torah tartışmaya verdik barış ve sessizliği tadabildik.

Rabbi Hiyya dedi ki: Yaşlı adamı hiç tanıyor musun? Rabbi Yose dedi ki: Hakkında bilinmesi gereken hiçbir şey yok. Eğer olsaydı Kutsal Kitaptan birkaç kelime söylerdi ve yolda vakit kaybetmezdik.

Sonra Rabbi Hiyya sordu: Yaşlı adam bu evde mi? Çünkü görünüşte boş bir kasede bazan altın zerrecikleri olabilir.

Rabbi Yase cevap verdi: Evet burada. Eşşek için yem hazırlıyor.

Bunun üzerine adamı çağırdılar ve adam geldi. Yaşlı adam hemen şöyle söyledi: Şimdi iki üç'e dönüştü ve üç bir'e!

Rabbi Yose dedi ki: Sana söyledim değil mi, her zaman saçmalıyor.

Yaşlı adam oturdu ve dedi ki: Yakın bir zamana kadar eşşeğe biniyordum. Okula giden küçük bir oğlum var ve onu Torah eğitimi ile büyütmek istiyorum. Bu nedenle, ne zaman yolumun üstünde bir bilgin görsem, Torah ile ilgili yeni bir şey öğrenme umuduyla arkasından giderim. Ama bugün hiçbir şey öğrenemedim.

Rabbi Yose dedi ki: Söylediklerinin özellikle bir tanesi beni çok şaşırttı. Bu senin yaşlarında bir adamın çok aptal olduğunu gösterir, ama eğer ne söylediğini bilmiyorsan o zaman başka.

Yaşlı adam dedi ki: Sen neden bahsediyorsun?

Rabbi Yose cevap verdi: Güzel bakire ve gerisi hakkında söylediklerin...

Şöyle dedi: Yoldaşlar şimdiye kadar anlattıklarım sadece bu sohbete katılmayı söylemek değildi. Çünkü kesinlikle benim gibi yaşlı bir adam, bir kavanozun içindeki tek bir taşın çıkardığı ses gibi çok zor durur bir şey anlatırken. Torah'ın kabul ettiği doğru yolu fark edemeyen, karmaşaya düşmüş insanlar ne kadar çok! Ve Torah günbe gün sevgi ile her birini çağırır, ama başını çevirmeyenler için ne kötü! Şimdi anlattığım gibi, Torah kınından çok küçük bir kelime verir ve sonra tekrar gizliliğe geri alır bunu. Ama bunu sadece kendisini anlayanlar ve emirlerini izleyenler için yapar.

O (Torah) bir sarayın yalıtılmış bir odasına kapatılmış ve varlığını sadece kendisinin bildiği bir sevgilisi olan güzel ve görkemli bir bakire ile karşılaştırılabilir. Sevgilisi onun sevgisiyle sürekli kapının önünden geçer ve onu keşfetmek için gözleri ile her yeri tarar. Kız, oğlanın her zaman sarayın çevresinde dolaştığını bilir ve ne yapar? Gizli odasında küçük bir kapı açar ve bir an için yüzünü sevgilisine gösterir ve sonra çabucak geri çeker. Sadece o fark eder bunu başka hiç kimse fark edemez. Erkek aşkı yüzünden, onun bir an için yüzünü gösterdiğini bilir ve kalbi, ruhu ve her şeyi kızı cezbeder.

Bu, en derin duygularını sadece onu sevenlere açığa vuran Torah'ta da aynıdır. O bilir ki kalbinde bilgelik olan kişi gün be gün onun oturduğu yerin kapısının yanında dolaşır. Kız ne yapar? Sarayından yüzünü ona gösterir ve ona bir sevgi işareti verir. Ve derhal gizlenme yerine geri çekilir. Sadece o alır mesajı ve kızı bütün kalbi, ruhu ve varlığı ile sever. Bu anlamda Torah, onları yenilenmiş bir sevgiye yöneltmek için, sevgisini ve kendini onu sevenlere bir an için açar. Başlangıçta kendini bir adama ilk gösterdiğinde, ona hiçbir işaret vermez. Eğer anlarsa ne âlâ, ama

eğer başaramazsa onu çağırır ve ona "Ahmak" der. Habercilerine şöyle söyler: Git o ahmağa bana gelmesini ve konuşmasını söyle– yazıldığı üzere: "Kim ahmaksa onun buraya dönmesini sağla" (Prov 9:4). Ve geldiği zaman, kız onunla konuşmaya başlar. İlk başta, onun yavaş yavaş gelişmesi için, daha önce kelimelerin önüne astığı bir peçenin arkasından konuşur. Böylece onun kavrayış stiline uyarlar. Bu *dereshah* * olarak bilinir. Daha sonra, ince bir ağın bulanık peçesi ardından bilmece ve allegoriler ile konuşur ve bunlara *haggadah* denir.

Ve en sonunda, o kıza yaklaşır, kız onunla kapanmamış olarak yüz yüze durur. Ve onunla esrarengiz sırlarını, kalbindeki hatırlanamayacak kadar eski olan gizli yolları konuşur. Evet böyle bir adam Torah'ta gerçek bir uzman, "Bir evin efendisi"dir. Çünkü kız ona bütün sırlarını, tek bir tanesini bile saklamadan anlattı. Kız şöyle dedi: Sana başta verdiğim işareti, ip ucunu görüyor musun. Kaç tane sır içerir bu? Erkek o zaman fark eder ki Torah'ın kelimelerine bir şey bile eklenemez ve çıkarılamaz, bir iz, bir harf bile.

Bu sebeple insanlar burada gösterdiğimiz gibi bütün kuvvetleriyle onun aşığı olmak için Torah'ı izlemeliler.

* Kanunların, kutsal kitabın harflerinden çıkarılmasıdır.

RUHUN KADERİ

Kutsal kişi (kutsansın), dünyayı yaratacağı zaman, insanların çocuklarına gerekli alanda dağıtılacak olan bütün ruhları yaptı ve her birini ruh'u içinde bulunacağı bedenle aynı taslama göre şekillendirdi. Her birini inceleyerek gördü ki bunların arasından bazıları kötü yola düşecek. Kutsal Kişi (kutsansın) her birinin uygun (gerekli) zamanlarda kendisine gelmesini emretti ve dedi ki: Şimdi git ve şu, şu yerlere ve şu, şu vücutlarda in:

Ruh cevap verdi: Dünyanın Efendisi, burada olmaktan hoşnudum. Esaret altında olacağım ve pisleneceğim başka bir yere gitmek için hiçbir isteğim yok.

Bunun üzerine Kutsal Kişi cevap verdi: Senin kaderin sen yapıldığın gün yapıldı ve bu da dünyaya gitmek. Sonra ruh itaatsizlik edemeyeceğini anladı, isteksizce aşağıya indi ve bu dünyaya geldi. Bütün dünyanın nasihat aldığı Torah bunu gördü ve insanlık için ağladı. Bak, Kutsal Kişi (kutsansın) sana nasıl açıyor! Sa-

na karşılıksız olarak değerli incisini bu dünyada kullanman için sana gönderdi; bu da kutsal ruhtur.

"Eğer bir adam kızını hizmetkâr olması için satarsa" (Exod 21:7), Yani Kutsal kişi (kutsansın), kızını, kutsal ruhu senin hizmetin için, sana kölen olması için verirse, gereken zamanda "O (kız) erkek hizmetçilerin yaptığı gibi dışarı çıkamaz" (İbid). Yani: günahla kirletilmiş, ama özgür, ışıkta ve saftır, öyle ki Efendisi memnun kalır ondan. Onu cennetin şanlarıyla fazlasıyla ödüllendirir. Yazıldığı üzere "Ve Tanrı senin ruhunu parlaklık ile memnun edecek" (İsa 58:11). Yani, o parlak ve saf küreye geri yükseldiği zaman.

Ama "Eğer efendisini hoşnut etmezse" (Exod 21:8) yani günah ile kirlendiği zaman, vah sonsuza kadar ruhundan yoksun kalmış bedene! Bu dünyadan yükselen parlaklık ve saflık içindeki ruhların her biri adıyla Kral'ın arşivine konur ve o şöyle der: İşte burada belirli birinin ruhu var; ruh bıraktığı bedene bağlıdır. Yazıldığı üzere "ruhu ona kim bağladı" (İbid).

Ama "Eğer efendisini hoşnut etmezse" yani günah ve suçla kirlenirse, o ruhu, daha önceki bedenini tayin etmeyi reddeder. Ve böylece ruh ondan sonsuza dek yoksun kalır. Ama eğer efendisi ona iyi niyetle tekrar bedenine dönmesini (ruh göçü ile) bahşederse kurtulur. Bunun sonucu olarak "onu kurtardı" [İbid], yazıldığı üzere "Onun ruhunu kuyuya düşmekten kurtardı" (Job 33:28). Bu, insan ruhunu pişmanlıkla kurtarır demek aslında. "Sonra onun ruhunu kurtardı" kelimelerinde iki misli anlam var, çünkü insanın kendi kurtuluşunun pişmanlık ile ve Gehinnam'dan kurtuluşunun ise kutsal kişi (kutsansın) tarafından olduğunu kasteder.

"Ve eğer o ruhu oğluna bağlarsa, onunla kızları gibi ilgilenir" (Exod 21:9). Bu dünyadaki eğri yolda dolaşırken, bir insan ne kadar çok özen göstermeli! Eğer bu dünyadaki değerini kanıtlayacaksa, ruhuna her türlü tedbirle gözkulak olmalı. O zaman Kutsal Kişi (kutsansın) ondan çok memnun kalacak ve ilahi ailesinin önündeki övgüsünde ondan şöyle bahsedecek: Aşağıdaki dünyada benim olan kutsal oğlanı görün! Onun amellerine ve yollarının doğruluğuna bakın.

Ve böyle bir ruh dünyadan saf, parlak ve lekesiz ayrılınca, Kutsal Kişi (kutsansın) onu parlaklık ordusu ile ışıldatır ve onunla ilgili şöyle der: İşte benim oğlumun ruhu, böyle ve böyle: onun ayrıldığı bedeni için kalmasını sağla.

Kelimelerin anlamı şöyle: "Ve eğer o ruhu oğluna bağlarsa, onunla kızları gibi ilgilenir." "Kızları gibi" kelimeleriyle ne anlatılıyor? Bu sadece bilgelerin sahip olduğu bir sırdır: Sevgi Sarayı diye bilinen bir saray engin bir kayanın ortasında, çok gizli bir semada bulunur. Bu sarayda Kral'ın hazineleri ve sevgi öpücükleri bulunur.

Kutsal Kişi (kutsansın) tarafından sevilen her ruh bu saraya girer. Ve kral kendini gösterince "Jacob, Rachel'i öper" (Gen 29:11). Efendimiz her bir kutsal ruhu ayırt eder ve sıraya her birini alır, ona sarılır ve okşar" Onunla kızları gibi ilgilenir." Bir babanın sevdiği kızını okşayışı ve ona hediye verişi gibi ilgilenir.

MASUM ÇOCUKLARIN ACISI

Solomon şöyle dedi: Geri döndüm ve gün ışığında yapılmış bütün zulümleri düşündüm ve zulmedilenlerin gözyaşlarına baktım ve onları teselli eden kimse yoktu.

Gerçekten görebilmiş miydi zulmedilenleri? Tabii ki hayır, Ama o annelerinin memelerini emerken alınan bebeklerden bahsediyordu. Aslında heryerde, yukarıdaki ilahi kürede ve aşağıdaki dünyada bu zulmedilmişlerin benzerleri vardır. Bunların çoğu günahlar (geçmiş) için zulmedildiler. Ve onlar hakkında şöyle yazılmıştır: "3. ve 4. kuşak çocukları, atalarının kötülükleri ziyaret ediyordu" (Exod 20:5)...

Bir adamla onun gizlice veya açıkça çaldığı komşusunun karısının (zina eden) birleşiminden doğan çocuğu düşünün; Kutsal Kişi (kutsansın) ne var ki bu çocuğa bir beden ve şekil vermek zorundadır. Aslında bu "Zulmedilen kişi, böyle meydana getirilmiştir." Yani: Tanrı'ya rağmen demek.

Bu konu üzerinde Solomon düşündü ve şöyde dedi: Meydana getirilmiş talihsiz zulmedilenlerin acıklı kaderini düşünüyorum ve Kutsal Kişi'nin (kutsansın) önünde ağlayan gözyaşlarını. Yas tutarak şikayetlerini ona bildirirler: Şüphesiz her kim günah işlerse, ölmeli. Ama evrenin Kralı, bir günlük bir çocuk yargılanacak mı? Bunlar: "Böylelerinin gözyaşları zulmedilmişti ve onların hiçbir tesellileri yoktu."

Aralarında fark olmasına rağmen hepsi gözyaşı döktü. Örnek olarak bir tanesi ensest ilişkiden gebe kalmış bir çocuktu. Dünyaya gelir gelmez kutsal insanların toplumundan ayrılmıştır. Ve üzgün gayri meşru çocuk ağlar, Kutsal Kişi'nin (kutsansın), dünyanın Efendisi'nin huzurunda feryat eder. Eğer beni yapanlar günah işlemişse bunda benim günahım nedir? Çünkü ben, senin önünde her zaman doğru işler yapmaya çalıştım.

Ama en acı üzüntü hâlâ meme emen zulmedilmiş kişilerin annelerinden ayrılmasıdır. Onların durumuna gerçekten bütün dünya ağlar. Bebeklerden gelen gözyaşlarının hiçbir emsali yoktur. Onların gözyaşları kalplerinin en ücra köşelerinden gelir, bütün dünya allak bullak olur ve şöyle der: Namuslular ebediyyen Kutsal Kişinin yargılarıdır ve onun tüm yolları doğruluk yoludur. Buna rağmen bu talihsiz bebeklerin ölmesi gerekir mi? Günahsız ve suçsuzlar kim? Bunda, dünyanın efendisinin dürüst ve adil yargıları nerede? Eğer çocukların ölmelerinin nedeni ailelerinin işlediği günahlarsa, o zaman aslında onların "Hiçbir tesellileri yok".

Ama gerçekte bu zulüm görmüş kişilerce dökülen gözyaşları, yaşayanlar için koruma ve rica işlevi görür.

Onların masumiyeti ve yalvarmalarının faydasıyla, zaman içinde onlar için bir yer hazırlandı. Öyle bir yer ki en namuslular tarafından bile girilemez. Çünkü Kutsal Kişi, gerçekte bu küçükleri eşsiz ve önemli bir sevgiyle sever. Onları kendisiyle birleştirir ve onlar için yukarıda kendine yakın bir yer hazırlar. Onun için şöyle yazılmıştır, "Sen kuvveti meme emen bebeklerin ağzından buldun" (Ps 8:3).

RUHUN ÜÇ YÖNÜ

İnsan ruhunun isimleri ve rütbeleri üç tanedir. Nefesh (hayati ruh), ruah (ruh), neshamah (en içteki ruh, süper ruh). Bu üçü birbirlerini içine alır. Ama her birinin ayrı yeri vardır.

Mezardaki beden parçalara ayrılıp toprağa dönüşürken, nefes onunla kalır ve bu dünyada dolaşır. Canlılar arasında oraya buraya gider. Onların isteklerini bilmek ister ve onların isteklerine aracılık eder.

Ruah dünyevi Eden bahçesine gider. Orada bu ruh, harikulade bahçenin tadını çıkarmayı isteyerek kendisine bu dünyada bulunduğu beden gibi bir elbise giydirir. Sabbath'larda, yeni aylarda ve festival günlerinde yukarı ilahi küreye yükselir, kendini oranın zevkleri ile eğlendirir ve sonra bahçeye geri döner. Yazıldığı üzere "Ve ruh (ruah) onu veren Tanrı'ya geri döndü." "(Eccles 12:7). Yani bu bahsettiğimiz özel günler ve zamanlarda.

Ama Neshemah derhal geldiği alandaki yerine yükselir ve yukarıyı aydınlatmak için, onun şerefine ışıklar yakılır. Bundan sonra asla dünyaya inmez. Neshamah'ta, yukarıyı ve aşağıyı, her tarafı kucaklayan kişi fark edildi. Ve bu zamana kadar, yani neshamah'ın taht ile birleşmek için yükselmesine kadar, ruah'a taç giydirilmez. Aşağı bahçede ve Nefesh kendi yerinde huzur bulamaz. Ama o yükseldiğinde bunlar huzur bulur.

Ne zaman insanoğlunun çocuklarının canları sıkıldığı ve üzüntülü oldukları zaman ölenlerin mezarlarına giderler, o zaman nefesh uyanır ve ruah'u harekete geçirmeye gider. O'da pirleri ve sonra neshamah'ı kaldırır. Bunun üzerine Kutsal Kişi (kutsansın) dünyaya merhamet gösterir.

Ama eğer neshamah'ın uygun yerine yükselmesi herhangi bir nedenle önlenirse, o zaman ruah, Eden bahçesinin kapısına gelir, onu kendisine kapalı bulur ve içeri giremeyip tek başına ve kederli bir şekilde oralarda dolanır. Bu arada nefesh dünyada bir yerden ötekine gider, bir zamanlar ikamet ettiği bedenin solucanlar tarafından yendiğini ve mezarın cezalarını çektiğini görerek onun için yas tutar. Eski Ahit'te yazıldığı üzere "Ama eti onun için üzüldü ve ruhu onun için yas tuttu" (Job 14:22).

Böylece neshamah yukarıdaki uygun yerine ulaşana kadar onlar acıyı çektiler. Sonra ne var ki, diğer ikisinin her biri gerçek yerlerine yerleştiler; bunun nedeni üç birdir ve gizemli bağlarla kuşatılmış bir birlik ihtiva ederler.

EFENDİYE SEVİNÇLE HİZMET ET

Yüksek papazın tapınağa sevinçle girmesi zorunludur. Ve kutsal yerde, Onun varlığının huzurunda dururken, etraftaki her şey sevinç ifade etmelidir. Ve şöyle yazıldı: "Efendiye sevinçle hizmet et. Şarkı söyleyerek onun varlığının huzuruna gel" (Ps 100:2). Çünkü Efendine hizmette kederli bir kalbe yer yok.

Eğer bir adamın çok canı sıkılıyorsa, üzüntülere boğulmuş ise, kalbi kederli ise ve sıkıntısı yüzünden teselli bulmak için ilahi Kral'a gitmek istiyorsa, o zaman üzüntüsü yüzünden dua etmekten vazgeçmeli midir? Kalbindeki kederi engelleyemediği için ne yapmalı o zaman? Yanıt şöyledir: "Tapınağın tahrip olduğu günden itibaren, cennetin bütün kapıları kapandı ama gözyaşı kapıları kapanmadı",* acı ve üzüntü gözyaşları ile ifade edildi. Gözyaşı kapılarının üzerinde bazı ilahi varlıklar durur ve onlar engelleri ve demir kilitleri kırarak gözyaşlarının girmesine izin verir. Böylece kederli yalvaranların ricaları girer ve Kutsal Kral'a ulaşır ve ilahi varlığın yeri dua edenlerin üzüntüleriyle kederlenir. Yazıldığı üzere: "Onların bütün dertleriyle O müteessir oldu" (Isa 63:9). Ve Kral varlığın yerine girerek onu kederli buldu, sonra bütün istekleri ona bağışlandı. Bu yüzden üzüntü duyanın yalvarışı ona boş olarak geri dönmez, ama Kutsal Kişi (kutsansın) ona acır. Kutsanmış adam, Kutsal Kişinin (kutsansın) huzurunda dua ederken gözyaşı dökendir.

* Talmud, Berakhot 326

YILDIZLAR

Bir keresinde Rabbi Abba ve Rabbi Eleazar birlikte oturuyorlardı ve sonra alaca karanlık oldu. Bunun üzerine Tiberias Gölü'nün yanındaki bir bahçeye doğru yola çıktılar. Giderken iki yıldızın ayrı noktalardan birbirlerine hızla yaklaşıp buluştuğunu ve sonra kaybolduğunu gördüler.

Rabbi Abba şöyle dedi: Yukarıdaki cennette ve aşağıdaki dünyada, Kutsal Kişinin (kutsansın) eserleri ne kadar büyük. Kim anlayabilir bunu, bu iki yıldız nasıl iki farklı noktalar geldi, nasıl buluştular ve kayboldular?

Rabbi Elezar şöyle cevap verdi: Bu iki yıldızın onların üzerine yansımasını görmemize gerek yok, çünkü onların üzerinde uzun boylu düşündük, Kutsal Kişinin (kutsansın) yaptığı harikulade eserleri düşündüğümüz gibi.

Sonra mısrayı söyleyerek söyleşiye devam etti:

"Bizim Efendimiz çok büyük ve kuvvete de kadir" (Ps. 147:5). Aslında Kutsal Kişi (kutsansın) büyük, kuvvetli ve yücedir. Ama biz her zaman kutsal kişinin (kutsansın) büyük ve kuvvetinin sonsuz olduğunu bildiğimiz için, bu kelimelerle David, Tanrı'ya ne gibi yeni hizmetler gösterir?

Ama ne var ki ilahilerin başka bir yerinde o şöyle der: "YHVH" büyüktür" (Ps. 145:3), ama burada şöyle der: "Efendi-

miz büyüktür" (adonenu) Nedeni nedir? Yani şöyle ki: "YHVH büyüktür ve çok fazla övülmelidir." (Ps. 145:3) dediği zaman daha üst bir mertebeyi kasteder, halbuki bu daha alt bir mertebeyi ima eder; "Efendimiz büyüktür" kelimeleri, "bütün dünyanın Efendisi (adar)" kelimelerinin yerini tutar. Önceki mısra ne der? "O yıldızların sayılarını saydı; ve onların hepsine isim verdi." (Ps. 147:4). İlk insandan beri bütün insanlar toplandı ve yıldızları saydı ama saymakta başarılı olamadı. Yazıldığı üzere: "Şimdi cennete doğru bak ve yıldızları say, eğer sayabilirsen" (Gen 15:5). Kutsal Kişi (kutsansın) ile ilgili olarak şöyle der: "O yıldızların sayılarını saydı ve hepsine isim verdi." Bu niçin böyle? Çünkü: "Efendimiz çok büyük ve çok güçlüdür; Onun kavrayışı sayısızdır." Ona sayısız yıldız verildiğine göre onun anlayışıda" sayısızdır.

Aynı zamanda şuna da dikkat edin. Yazıldığı üzere: "Onların çokluğunu sayılarla meydana getiren kişi, onların hepsini isimle çağırdı." Kutsal Kişi (kutsansın), bütün çokluğu, ordugahı ve yıldızları meydana getirdi, hepsine isim verdi ve "bir tanesi bile başarısız olmadı" (İbid). Bütün yıldızları ve cennetin takım yıldızlarını liderler, papazlar ve şefler olarak her yerde görevlendirdi, her biri belirtilen fonksiyonu ile dünyaya hizmet etti. Dünyadaki en küçük bir çimenin ucu bile, cennetten atanmış yıldızını almakta başarısız olmadı. Ve hatta kendisinin hizmetteki uygun mertebesini Kutsal Kişinin (kutsansın) huzurunda temsil etmesi için, her yıldızın kendisine atanmış bir varlığı vardır.

Gökkubbenin yıldızlarının hepsi bu dünyada gardiyan olarak görev yapıyor. Dünyadaki başlı başına her nesnenin ona dikkat etmesi için özel olarak kendisine atanmış bir yıldızı vardır. Otlar, ağaçlar ve vahşi bitkiler çiçek açıp çoğalacakları zaman, üzerlerinde durup her biri özel üslubu ile kendilerine bakan yıldızlar-

dan kuvvet alırlar. Bütün çeşitlerinden çok sayıda gezegen ve yıldız, gecenin başında ortaya çıkar ve geceyarısını çeyrek geçeden üç saat öncesine kadar parlar. Bu yüzden sadece küçük bölümü dışarıdadır. Bütün yıldızların parlaması ve hizmet etmesi nedensiz değildir. Bazıları görevleri gereğince, gece boyunca özel bölgelerindeki bitkinin filizlenmesini ve gelişmesini sağlar. Öbürleri görevlerine gecenin başında başlar ve geceyarısına kadar kendi nesnelerini izlerler. Diğerleri ortaya çıktıkları ve etkiledikleri özel bitkiyle birlikte dururlar ve her gece süratle görevlerini tamamlarlar. Böylece yıldızlarla gördüklerimiz özetle, onların ayarlanmış görevleri için meydana çıkanlardır. Görevleri bittiği zaman bazı yıldızlar bu dünyadan gider ve yukarıdaki kendilerine ayrılan yere yükselirler.

Doğunun yüksek bilgelik kitabı, yıldızları, kuyruklu yıldızlar ile anlatır. Bunlar gökyüzünden, "Hayat İksiri" olarak bilinen dünyadaki otların üzerinde dalgalanır ve onların büyümelerini yönlendirir. Aynı zamanda, yüksek dağların bağrındaki sığ sularda bulunan altın ve değerli taşların çoğalmasını etkilerler ve bu büyümeleri arkalarında parlak kuyruğun pırıltısı ile gökyüzündeki yıldızları beraberinde getirir.

Ve tabii insan hastalıkları da var; örnek olarak, sarılık. Bu hastalık ışıldayan bir demirin, hastanın bakışları önünde ileri ve geri parlatılmasıyla iyileştirilebilir. Yani: bir kuyrukluyıldızın yüzüne fırlattığı ışınlar gibi bu da iyileşmeyi getirir. Ve böyle yıldızların etkisinde olan şeylerin üzerinden geçen kuyrukluyıldızın ışığı olmadan bu şeyler gereğince filizlenemez ve büyüyümez. Çünkü kuyrukluyıldızın ışığı ile ancak onların renklerini yenileştirmesi ve yeniden gereken enerjiyi toplamaları mümkün olur. Bu, kral Solomon'un değerli taşların bilimi hakkındaki kitabında

da aynıdır. Bu kitaba göre bazı taşlar, eğer ışık ve bazı yıldızların kamaşmasından yoksun bırakılırsa, hiçbir zaman en mükemmel durumlarına gelemez ve küçük kalırlar.

Kutsal Kişi (kutsansın), dünyanın kusursuz ve ihtişam dolu olması için her şeyin yapılmasını istedi. Bu yüzden yıldızlar "Dünyaya ışık vermek içindir" (Gen 1:17). Yani, dünyaya gerekli olan her şeyi verecekleri yazıldı.

JONAH'IN ALLEGORİK BİR AÇIKLAMASI

İnsanın bu dünyadaki hayatının süresi Jonah'ın allegorik hikâyesi olarak yorumlanabilir. Jonah gemiye iner: Bu ruhun bedenine girmek için aşağıya inmesine paraleldir. Ruh'a niçin Jonah (incitilmiş) denmiştir? Çünkü o, bedenle bir ortaklığa girildiği zaman her çeşit üzüntüye maruz kalır. Böylece adam bu dünyada, engin bir okyanustaki gemi gibidir ve kırılabilir, yazıldığı üzere "Böylece, gemi kırılabilir." (Jonah 1:4)

Sonra insan, Efendisi'nin dünyayı umursamadığını düşünerek günah işler ve bundan kurtulacağını sanır. Bunun üzerine Tanrı öfkeli bir fırtına başlatır, bu devamlı Kutsal Kişi'nin (kutsansın) huzurunda durup acımasızca cezasını araştıran bir insanın yargılanışıdır. Sonra bu gemiye saldırır ve insanın günahlarını hatırlayarak onu ele geçirir; sonra insan fırtınaya yakalanır ve Jonah gibi hasta düşer. "Geminin en ücra köşesine inmiş, orada yatıp hemen

uyumuş" (İbid 1:5). İnsan yatarken bile ruhu, geri dönüp günahlarını telafi etmek amacıyla Efendisine geri dönmek için hiçbir harekette bulunmaz. Bu sebeple "Kaptan ona geldi" dümenci olan kişi ve iyi eğilim ona şöyle dedi: "Uyumakla ne demek istiyorsun, kalk ve Tanrı'nı çağır" (İbid 1:6). Bu, uyuma zamanı değil: Bu dünyadaki bütün amellerinin hesabını vermek için yukarıya alınmak üzeresin.

Hataların için pişman ol, zihnini bu konularla yola getir ve Efendine geri dön.

"Senin işin nedir?" yani bu dünyada yapmakla görevli olduğun işin nedir ve şimdi Efendi'nin önünde ona göre itiraf et; "ve sen nereden geliyorsun?" Yani aşağı bir mertebeden geliyorsun ve bu yüzden onun önünde kibirden sakın. "Senin ülken nedir" nasıl topraktan geldiğini ve toprağa döneceğini düşün, "Ve sen hangi insanlardansın" (İbid 1:8). Yani seni atalarının faziletlerinin erdemiyle korunan varlığa umut verip veremeyeceğini düşün.

Yargılamak üzere ilahi kürsüye getirildiğinde, aslında ona saldıran yargının kötü kaderi olan fırtına, mahkûmların hepsini cezalandırması için Kral'ı çağırır. Sonra Kral'ın vekilleri sırayla onun önüne gelir ve kürsü oluşur. Bazıları suçluları savunur, öbürleri de tam tersini. Eğer adam, Jonah gibi suçlu bulunursa, o zaman "Erkekler sıkıca kürek çeker onu karaya getirmek için ama yapamazlar" böylece onu savunanlar ondan yana olan tartışmaları sunarlar, "Çünkü deniz onlara karşı giderek daha fırtınalı oldu" (İbid 1:13). Yani infaz ona karşı kızgınlık uyandırdı, savunmayı yendi ve adam günahları sonucu mahkum oldu. Bunun üzerine üç seçilmiş görevli ona doğru alçaldı. Bir tanesi adamın bu dünyada bütün iyi ve kötü amelleri arasında denge kurar, bir ta-

nesi bu dünyadaki günlerinin çetelerini tutar, üçüncüsü annesinin rahminden çıktığı andan itibaren her zaman adamla birliktedir.

Söylendiği gibi cezanın kaderi sadece "Jonah'ı aldıkları" (İbid 1:5) ve insanı evinden gömüleceği yere kadar izledikleri zaman durur. Sonra onunla ilgili bir açıklama yapılır. Eğer namuslu bir hayat yaşadıysa: Kral'ın imajına onur! "O barışa girdi, yataklarında dinlendiler, namusluca yürüyen her biri" (İsa 57:2). Ama kötü bir adam ölünce şöyle denir: Vah! bu adama, eğer hiç doğmasaydı onun için daha iyi olacaktı. Bu tip adamlarla ilgili olarak şöyle yazar: "Ve onu denize fırlatırlar ve denizin öfkesi durur" (Jonah 1:15). Yani cezasının kaderinin öfkesi, sadece onu ceza yerine, yani mezara indirdiklerinde dinecek. Ve aslında Jonah'ı yutan balık mezardır. "Jonah balığın karnındaydı" (İbid 2:1) yani bu "En alt dünyanın karnı" ile kişileştirilmiş, pasajda gördüğümüz üzere, "Ben en alt dünyanın karnında bağırdım" / "Üç gün ve üç gece" (İbid 2:1) yani bu insan, karnı patlamadan önce üç gün mezarda kalır, üç günün sonunda bozukluğu şöyle diyerek onun yüzüne vurur: Benim içime koyduğunu geri al, bütün gün yedin ve içtin, fakirlere hiçbir şey vermedin, festivaller ve tatiller senin için öbür günler gibiydi, ama ihtiyacı olanlar senin yemeğini paylaşamadı. Ve aç kaldı. Benim içime koyduğunu geri al...

Ve üç gün daha geçtikten sonra insan her organıyla, her bir organında, gözlerinde, ellerinde ve ayaklarında cezalandırıldı.

Bundan sonraki otuz gün boyunca ruh ve beden beraber cezalandırılırlar. Bu yüzden ruh bu süre boyunca aşağıdaki dünyada kalır ve kirliği boyunca yalıtılmış bir kadın gibi küresine yükselemez.

Sonra ruh yükselir ve beden toprakta çürümeye devam eder

ve orada Kutsal Kişi (kutsansın) ölüyü kaldırana kadar yatar. O zaman mezarlar arasında çınlayan bir ses duyulur ve şöyle der: "Sen toprakta ikamet eden, uyan ve şarkı söyle – Çünkü senin şebnemin, ışığın şebnemi ve dünya gölgeleri seni yaşama getirecek (refaim İsa 26:19). Bu ölüm meleği dünyadan uçup gittiği zaman olacak, yazıldığı üzere "O ölüleri sonsuza kadar uyutacak ve Yüce Tanrı bütün gözlerden yaşları silecek ve o bütün insanların ayıplarını dünyadan alacak" (İbid 25:8)

Bu, şu sözlerle ima edilmiştir "Ve efendimiz balıklarla konuştu ve o Jonath'ı kuru kayaya kustu" (Jonah 2:11). Mezarlar seni duyarak hemen içindeki bedenleri dışarı atarlar. Ölüler bedenlerinin durumunu taze ve bozulmamış farz ederler. Ve bu da rafah (iyileşmek) ile ilgili olan refaim (gölgeler) sözcüğü ile belirtilmiştir.

Ve böylece biz bütün dünya için teselli sözcükleri içeren balığın hikâyesini görüyoruz. Jonah'ı yuttuğu anda öldü ve üç gün sonra hayata iade ederek onu çıkardı. Ve aynı şekilde gelecekte İsrail ülkesi ilkönce yeni hayata uyandırılacak ve sonra "dünya gölgeleri hayata getirecek."

LEVİTELERİN DEUTERONOMY* SAYILARI

* Deuteronomy: Eski Ahit'in beşinci ve son Kanun kitabı ya da Pentateuch. Bu isim İÖ 270'de başlanan Eski Ahit'in Grekçe çevirileri sırasında Mishneh hat-Torah, "Kanunun Kopyası" teriminin yanlış tercümesinden doğmuştur. Oysa Yunanca terim "İkinci Kanun" anlamına gelmektedir. (Çev. n.)

SÜRGÜN ve KURTARILMA

Bir keresinde Rabbi Aha ve Rabbi Judah beraber yürürlerken Rabbi Judah dedi ki: Bizim öğrendiğimize göre İsrail'in[1] bakiresi yedi kat kutsandı ama Kutsal Kitapta onunla ilgili şöyle yazar, "Ve sen insanoğlu, İsrail'in bakiresi için ağladın"[2] ve daha da kötüsü "İsrail'in bakiresi düştü ve bir daha hiç kalkmayacak" (Amos 5:2). Bu sonraki mısra aslında bütün yoldaşlar tarafından rahatlama[3] mesajı olarak yorumlanmıştır. Ama bu mümkün değil; çünkü peygamberin kendisi bundan bir ağlayış (feryat) olarak bahseder.

Buna Rabbi Aha şöyle cevap verdi: Aynı zorluk beni de kızdırdı. Rabbi Simeon'un huzuruna gittim ve çok tedirgin olmuş bir şekilde baktım. O bunu fark etti ve şöyle dedi: Yüzün bir şeyin seni üzdüğünü söylüyor. Ben dedim ki: Aslında zihnimde yüzüm kadar üzgün.

---

1 İsrail cemaatinin mistik düzenlenmesi olarak ilahi varlık.

2 Bu mısra bizim Kutsal kitaplarımızda bulunmaz, açıkçası Ezek'in başka kelimelerle açıklamasıdır 19:1. "Üstelik sen İsrail'in prensleri için bir lanetlenme aldın."

3 Talmud'da, Berekhot 4 b, mısra şöyle aktarıldı: "O düştü ama bir daha kalkmayacak, O İsrail'in bakiresi."

Bana sordu: Ne var o zaman?

Ben dedim ki: Şöyle yazılmıştır. "İsrail'in bakiresi düştü ve bir daha hiç kalkmayacak." Eğer bir adamın karısı onu adamın öfkesi yüzünden terk ederse, hiç geri dönmeyecek mi?

O zaman onunla gitmesi gereken çocuklara yazık olur.

Bana şöyle cevap verdi: Yoldaşların yaptığı açıklama yeterli değil mi?

Ben şöyle cevap verdim: Onların ne dediğini duydum, bu rahatlatıcı bir haber ama beni tatmin etmiyor.

O dedi ki: Yoldaşların açıklamasının söylediği doğru ama daha fazlası söylenmeli. Koyunları yön bilmeden yolunu şaşırdığında, çobanlardan yoksun kuşak için ne kötü. Aslında bu mısra kavrayış gerektiriyor, ama Torah'yı uygun şekilde yorumlayabilenler için çok açıktır. Gel ve gör. İsrail'in bütün öbür sürgünlerinin tesbit edilmiş bir dönemi var, bu dönem bittiğinde İsrail Tanrı'ya geri döndü ve İsrail'in bakiresi de yerine geri döndü. Ama bu son sürgün farklıdır, o bundan önce olduğu gibi dönmeyecek, bu mısrada şöyle belirtilmiştir. "İsrail'in bakiresi düştü ve bir daha hiç kalkmayacak." "Ben onu bir daha kaldırmayacağım" yazılmadığına dikkat edin.

Bir kral düşünün, kızgınlıkla kraliçesini sarayından bir süre için sürmüş. Bu zaman geçti ve o derhal krala döndü. Bu böyle birçok kere oldu. Ama ne var ki öyle bir zaman geldi ve o kralın sarayından uzun bir süre için sürüldü. Kral dedi ki: Şimdi önceki gibi değil, bana döndüğü zaman. Bu sefer bütün taraftarlarımla birlikte onu arayacağım. Onu bulduğunda o topraktaydı. Onun ezildiğini gördü, onu tekrar isteyerek elini tuttu ve onu kaldırarak

saraya geri götürdü. Onu tekrar göndermeyeceğine dair yemin edip söz verdi.

Böylece İsrail cemaatiyle beraber: Daha önce o her zaman belirli bir zaman için sürgündeyken Kral'a dönmeye alışkındı. Şimdi bu sürgünde Kutsal Kişi (kutsansın), gidecek onun elini tutacak ve onu kaldırıp, teselli vererek, sarayına geri getirecek. Böylece şöyle yazılmıştır; "O gün David'in düşmüş taşınabilir tapınağını kaldıracak" (Amos 9:11) ve "David'in taşınabilir tapınağı" İsrail'in bakiresi ile aynıdır.

Rabbi Judah dedi ki: Beni memnun ve teselli ettin aslında ve bu doğru bir fikirdir. Bu benim aklıma, Rabbi Yose'nin söylemiş olduğu ve benim unuttuğum bir fikri getirdi. İleri bir günde Kutsal Kişi (kutsansın) İsrail cemaati ile ilgili olarak şöyle diyecek: "Kendini topraktan silkele, kalk ve otur, ey Kudüs" (İsa 52:2). Aynı bir insanın komşusunun elini tutup, gel şimdi, kendini kontrol altına al demesi gibi.

Rabbi Aha sonra şöyle dedi ona: Bütün peygamberler tarafından aynı çeşit söylev kullanılmıştır. Böylece şöyle yazılmıştır: "Kalk, parla çünkü ışığın geldi" (İsa 60:1). Şöyle ki Kral yakında ona uzlaşma önerecek. Ve ayrıca "Sana gelen Kral'a bak." (Zech 9:9). Yani bu, O'nun sana geleceğini, seni kaldıracağını, teselli edeceğini, her şeyi ona göre yapacağını, seni sarayına getireceğini ve seni destekleyeceğini belirtir. Yazıldığı üzere "Ve seni kendimle nişanlayacağım, sonsuza kadar." (Has 2:21).

TANRI'NIN HUZURUNDA NASIL DURULUR

Metin hakkında şöyle denmiştir: "Efendine sevinçle hizmet et, onun huzuruna şarkı söyleyerek gel (Ps 100:2). Rabbi Judah söylev vererek dedi ki: Bizim öğrendiğimize göre, Tanrı'ya sevinç ve heyecan ile hizmet edilmezse bu hizmet kusurlu olur. Ama, eğer bir adam kanunun emirlerine ters düşerse ve sonra pişmanlıkla Tanrı'ya hizmet etmeye giderse ne olur? Efendi'sinin huzurunda ne yüzle bir adam böyle olur? Eğer gerçekten, kalpten üzgün ve ruhen tövbekar olursa o zaman nasıl sevinç gösterecek ve şarkı söyleyecek? Aslında rahipler ve levite'ler* bunu yaptı. Memnuniyeti rahip yerine getirdi, çünkü o cezadan çok uzaktır. Ve o sevinçli yüzünü her zaman diğerlerinden daha fazla göstermek zorundadır. Şarkı söylemeyi de levite'ler yaptı, bu onların göreviydi. Böylece rahip, insanlar tarafından tayin edildi ve uygun sözcüklerle Kutsal adı neşe ile birleştirdi. Aynı zamanda levite'ler de şarkı söyledi.

* Tevrat'ta Musevi tapınağı kâhinlerinin yardımcısı. (Çev. n.)

Bu kurbansız günlerde, Efendisine ağır bir kaleple ve üzgün olarak dönen bir adam neşesini ve şakılmasını, gözyaşları ve pişmanlık içinde nasıl gösterir? Cevap bir sırra dayanır. Öğrendiğimize göre: Bir adam iki kapı ötesindeki sinegoğa gitmeli ve öyle dua etmeli. Bu David'in, şu sözlerinden bahsediyor: "Siz kapılar, başınızı kaldırın" (Ps 24:7). Bu kapılar iki sınıftır ve bunlar birbirlerinden uzakta bulunur. Bunlar merhamet (esed) ve Korku (Pahod)dur. Bunlar iç dünyanın kapılarıdır.

Bu yüzden insan dua ederken düşüncelerini Kutsalların Kutsalında, yani Kutsal İsim'de yoğunlaştırıp duasını öyle etmelidir.

Aynı ders şundan da alınabilir: Neşe İsrail Cemaatinin gizli adıdır ve öyle bir gün gelecek ki sürgünden dışarıya neşe ile çıkacak. Yazıldığı üzere "Çünkü sen dışarı neşe ile çıkacaksın," bu yüzden şöyle der: "Efendine neşe ile hizmet et" ve şöyle devam eder. "Onun huzuruna şarkı söyleyerek gel." Böylece sevinç tamamlanır, çünkü kalpte sevinç ve ağızda şarkı vardır.

Böylece görebiliyoruz ki, bir kişinin Efendisinin huzuruna çıkmasının en uygun yolu budur. Çünkü o zaman ona şöyle denilebilir: "Bil ki Efendi, Tanrı'dır" (Ps 100:3), bu onunla kalır ve sonra Kutsal ismi birleştirir.

Ve bunda Kutsal Kişi'nin (kutsansın) gerçek hizmeti vardır.

CENNET'TEKİ İLAHİLER

"Ve o Efendinin huzurundaki sunağa gidecek" (Lev 16:18). Bu bağlamda Rabbi Judah şu mısrayı söyledi: "Tanrı, Tanrı, Efendi, konuştu ve bundan dolayı dünyayı güneşin doğusundan batısına çağırdı" (Ps: 50:1).

O dedi ki: Bize öğretildiği üzere, gün ağarırken binbeşyüzelli varlık, günün yarısında binbeşyüzkırksekiz varlık ve "iki akşam arası" olarak bilinen zamanda da binbeşyüzdoksan varlık, Tanrı'ya ilahiler söyler.

Rabbi Yose şöyle yorumladı: Gün batımında "Çığlığın efendileri" olarak bilinen kalabalık, onu övgü sözcükleri ile kutlar, çünkü sonra hepsi zafer sarhoşu olurlar ve cezalar hafifletilir. Bu dakikada dünya memnun olur ve kutsanır, Kutsal Kişi (kutsansın) Abraham'ı kaldırır (merhametin temsilcisi) ve onunla sevinçle sohbet ederek, onun bütün dünyaya hükmetmesine izin verir.

Ama "iki akşam arası" olarak bilinen zamanda melekler "ulumanın efendilerini" çağırır, seslerini yükseltir ve dünyaya kavga hâkim olur. Sonra Kutsal Kişi (kutsansın) İsaac'a (acımasız cezanın temsilcisi) kalkmasını emreder ve kanunun hükümlerini çiğneyenleri yargılar. Kötülerin başına ateşten yedi ırmak ve aynı zamanda yanan ateş kömürleri iner. Abraham geri çekilir, gün ayrılır ve Gehinnom'da kötülük işleyenler inleyerek ağlar: Vah! bize. "Çünkü gün azaldı, çünkü gecenin gölgeleri uzadı" (Jer 6:4).

Böylece, bu saatte kişi akşamüstü duasını kaçırmamaya özen göstermelidir. Gecenin gelmesi ile birlikte perdenin dışından diğer binbeşyüzkırksekiz varlık çağırılır ve monoton bir sesle ilahi söylerler. Bunun üzerine alt dünyadaki cezalar uyanır, dünyanın etrafında dolaşır ve geceyarısına kadar övgüler söyler. Yani bu da bir nöbet ve bir yarımdır. Sonra kuzey rüzgarı canlanır ve dışarı çıkar. Bütün geri kalanlar gün ışıyana ve sabah olana kadar ilahi söylemek için toplanırlar ve mutluluk ve şükran dünyaya geri gelir.

KUTSAL CEMAAT

Rabbi Abba mısradan şöyle örnek verdi: "Ve sizin insanlarınız gibi, İsrail gibi, tek bir ulus?" (II Sam 7:3). O şöyle dedi: Tanrı insanların içinden İsrail'i seçti başkasını değil. Ve onları dünyada tek birleşik ulus olarak kurdu, kendi adından sonra onları "bir ulus" olarak adlandırdı. Taç giydirmek için onlara pek çok ahlaki kural ve bu insanı bir ve tamamlanmış yapan kol ve baş muskası* ihsan etti. Kişi sadece mükemmel olunca "tek" adını alır, eksik olunca değil. Ve böylece Tanrı pirler ve İsrail cemaati tarafından mükemmel yapılınca kişi adını aldı.

Bu suretle İsrailliler muskalarını takınca ve kendisini dua şalıyla sarınca, ilahi anlamda kutsal taçlarla ödüllendirildiler. Böylece tek kişinin gelmesi ve diğerlerini sakınması uygun oldu.

* Musevilikte, Kitabı Mukaddes'ten kısa bir parça taşıyan deri kutu. (Çev. n.)

Bir adam için ne zaman "Tek" denir? Erkek, dişi ile beraber olduğu zaman takdis edilir ve takdis için gayretli olur. Sadece ve sadece o zaman hiçbir cinsin zararı olmadan atanmış (tayin edilmiş) biri olur. Bundan dolayı bir erkek ve karısının birleşme saatinde tek bir amacı olmalı ve erkek karısını kendine sevgiyle bağlayarak onunla mutlu olmalı. Böyle birleşerek tek beden ve tek ruh oluştururlar, sevgileri ile tek bir ruh; tek bir beden. Çünkü sadece erkek ve dişi birleştiğinde tek bir beden oluşturabilirler. Halbuki öğrendiğimize göre, eğer bir adam evli değilse onun ikiye bölündüğünü söyleyebiliriz. Ama erkek ve dişi birleştiğinde Tanrı onları "tek" kabul eder ve onu kutsal ruh ile donatır. Söylendiği üzere bunlar Kutsal Kişi'nin (kutsansın) çocukları adını alırlar.

TANRI'NIN SEVGİSİ

Rabbi Abba şu mısrayı düşündü: "bana karşı dön ve bana cömert ol; gücünden bu kuluna ver" (Ps: 86:16).

O dedi ki: Bu, David'in, Tanrı'nın yüzünü dönebileceği en güzel kulu olduğu anlamına mı geliyor? Öğrendiğimize göre Tanrı'nın başka bir David'i var; ilahi evsahiplerinin ve kalabalığın sayılarını emreden ve erdemini dünyaya bahşetmek isteyen Tanrı bu "David"e (ilahi varlık) güler yüzünü gösterir. Sonra David güzelliğinin erdemi ile dünyayı aydınlatır ve onu şereflendirir. Onun kafası yedi altın süs ile güzelleştirilmiş bir kafatasıdır. Tanrı onu çok sever ve ona harikulade gözleriyle kendisine dönüp bakmasını söyler. O böyle yaptığı zaman Tanrı'nın kalbine ilahi sevgisinin nüfuz etmesini sağlar. Tanrı'nın sevgisi ve isteği ilahi David'in iyiliği içindi. David dedi ki "Bana dön ve bana karşı cömert ol."

Böylece Rabbi Isaac Jacob'a şöyle dedi: "Bak benim oğlumun kokusu Efendi'nin kutsadığı tarlanın kokusu gibi "(Gen: 27:27). Öğrendiğimize göre bu böyleydi, çünkü Jacob gittiğinde ona Eden bahçesi eşlik ediyordu. Tekrar şöyle sorabiliriz: Eden bahçesi onunla birlikte nasıl girdi? Çünkü o çok geniş ve uzundu ve onun içinde pek çok bölüm ve mesken vardı. Aslında Tanrı'nın başka bir kutsal bahçesi vardır. Onun için özel bir sevgisi vardır ve onu kendisi gözler, onun her zaman namuslulara eşlik etmesini sağlar. İşte Jacob bu bahçeyle birlikte girdi.

Keza bu hikâye anlatıldığında bütün İsrail ülkesi geldi ve kendini Abram* altına koydu, şöyle ki bu Tanrı'nın sahip olduğu başka bir ülkeyi, kutsal ve ilahi "İsrail Ülkesi" adı ile bilineni belirtir. Bu İsrail Ülkesi Jacob'un mistik meskeni altındadır ve Tanrı onlara olan sevgisi yüzünden, İsrail'e onlarla birlikte olmayı, onları yönetmeyi ve onları korumayı verdi: bu da "Yaşam ülkesi" adıyla bilinir.

* Gen 13:15'teki bir midrasha göre.

SHARON'UN GÜLÜ

"Ben Sharon'un bir gülüyüm, vadilerin bir zambağı" (ilahi 2:1) Rabbi Simeon bununla ilgili şöyle dedi: Kutsal Kişi (kutsansın), İsrail cemaatine büyük bir sevgi duyar ve bu yüzden onu sürekli över ve o da Kral için yedekte tuttuğu ilahi ve dini şarkıların içinden onun övgülerini söyler.

Eden bahçesinde, harikulade çiçek açtığı için İsrail Cemaatine Sharon'un gülü denir: Çünkü onun isteği bütün ruhsal nehirlerin kaynağı olan derin akarsu ile sulanmaktır. Ve vadilerin zambağı denir ona. Ve aynı zamanda en derin yerlerde bulanabileceği için ona vadilerin zambağı denir. İlk başta, sarımsı taç yaprakları ile o bir güldür ve sonra iki renkli bir zambak, kırmızı ve beyaz ve bir renkten diğerine değişen altı taç yapraklı bir zambak olur. Kral ile birleşmek üzere olduğunda ona "gül" denir ve sonra onunla öpücüklerle bir araya geldiğinde zambak denir.

HAYAT AĞACI

Şuna dikkat ediniz: Tanrı insanı yaptığı ve onu büyük bir onurla kuşattığı zaman, kendisine sevgiyle bağlanmasını zorunlu kıldı böylece o tek ve temiz kalpli olacak ve her şeyi birbirine bağlayan tek amaçlı inanç bağıyla kişiye bağlanacaktı. Ama sonra, insan inanç yolunu terk etti ve bütün ağaçların üzerinde hayal gibi görünen eşsiz ağacı arkasında bırakarak devamlı bir renkten diğerine, iyiden kötüye ve kötüden iyiye geçen bir yere yapışıp kaldı ve onlar yüksekten alçalıp aşağıdaki belirsize yapıştı ve değişmeyen en yüksek kişiyi bıraktılar. Böylece onların kalplerinin iyi ve kötü arasında değişmesiyle sevgiyle bağlandıkları şeye uygun olarak, bazı zamanlarda merhamete ve bazen de cezalara layık oldular.

Kutsal Kişi (kutsansın) konuştu: İnsan! hayatı terk ettin ve ölüme bağlandın; aslında ölüm seni bekliyor – Ve böylece onun için ve bütün dünya için karar ölümdü.

Ama eğer Âdem günah işlediyse, dünyanın geri kalanı ne günah yaptı? Biz biliyoruz ki yaratıkların hepsi gelmedi, yasak ağacın meyvesini yemedi, hayır. Ama şöyleydi: İnsan dimdik durduğu zaman, bütün yaratıklar ona bakarak onun korkusuna yakalandılar ve esir gibi onu izlediler ve bundan dolayı o, onlara şöyle hitap ettiği zaman: "Gelin bizi yaratan Efendi'ye eğilelim" aynen izlediler. Ama onun öbür yere saygı gösterdiğini görünce tekrar aynısını yaptılar ve bu yolla o kendisi için ve bütün dünya için ölüm getirdi.

Böylece Âdem bir renkten öbürüne, iyiden kötüye, kötüden iyiye, heyecandan huzura, cezadan acımaya, hayattan ölüme bir ileri bir geri hareket etti. Bu yüzden "Her yere dönen" ateşler içindeki kılıç (Gen 3:24) olarak bilinen o yerin etkisi ile asla herhangi birinde tutarlı olmadı. Bir yönden ötekine, iyiden kötüye, acımadan cezaya ve barıştan savaşa gitti.

Ama Yüce Kral, kendi el emeklerine duyduğu şevkatle onları uyardı ve dedi ki: "İyi ve kötünün bilgi ağacının meyvesinden yemeyeceksiniz" (Gen 2:17). Buna kulak asmayarak erkek, karısı gibi yaptı ve sonsuza dek kovuldu. Çünkü kadın bu yere gelebiliyor ama daha ileriye gidemiyor ve onun yüzünden ölüm hepsine emredildi. Ama gelecek zaman içinde "benim insanlarımın günleri ağacın günleri gibi olacak" (İsa 65:22). Bildiğimiz özel ağaç gibi. O zamanı düşünerek şöyle yazıldı, "O ölümü sonsuza kadar yutacak ve Tanrı bütün yüzlerdeki gözyaşlarını silecek" (İbid 25:8).

TORAH'IN GİZLİ ANLAMI

Rabbi Simeon şöyle dedi: Eğer bir insan Torah'ı sadece hikâyeler anlatan ve her günkü konulardan bahseden bir kitap olarak görürse, onun için ne kötü! Öyle bir Torah ki, her günkü konularla ilgilenir ve aslında çok daha mükemmelini biz bile derleyebiliriz. Bundan da fazlası, dünyanın yöneticilerine sahip olan daha değerli kitaplar bile var ve biz, eğer biraz Torah derlemek istersek bunlarla yarışabiliriz. Ama Torah, her kelimesiyle ilahi gerçekler ve yüce sırlar içerir.

Bakın, yukarı ve aşağı dünya ne kadar kesin olarak değerlendirilmiştir. Burada, aşağıdaki İsrail yukarıdaki meleklerle dengelendirildi, bununla ilgili olarak şöyle yazılmıştır: "Kim senin meleklerini rüzgar yaptı" (Ps 104:4). Çünkü meleklerdünyaya indikleri zaman dünyevi kıyafetler giyerler, yoksa ne dünyada kalabilirler, ne de dünya onlara sahip olmayı kaldırabilir. Eğer melekler için bile

böyleyse bir de Torah'ın üstünlüğünü düşünün. Bütün melekleri ve dünyaları yaratan Torahtır ve bunlar Torah ile desteklendiler. Eğer bu dünyanın elbiseleri ile kendini giydirmeseydi Dünya Torah'a dayanamazdı.

Nitekim Torah'taki hikâyeler sadece onun dış giysileridir ve vah dıştaki giysiyi Torah'ın kendisi olarak görenlere çünkü böyle bir insan öbür dünyadaki payından mahrum edilecektir. Böylece David şöyle dedi: "Siz gözlerimi açtınız, sizin kanunlarınızla harikulade şeyler gördüm." Yani, alttaki şeyleri. Bakın şimdi. Bir insanın en görülebilir yeri üzerindeki giysileridir ve anlayıştan yoksun olanlar insana baktıkları zaman onun kıyafetlerinden daha fazlasını göremezler. Aslında giysilerinin gururunu oluşturan insanın bedenidir ve bedenin gururunu da ruhu oluşturur.

Bu Torah için de böyledir. Onun dünya ile ilgili hikâyeleri, Torah'ın bedenini giydiren giysileri oluşturur ve beden Torah'ın ilkelerinden meydana getirilir, gufey-Torah (bedenler ve baş prensipler). Anlayıştan yoksun insanlar sadece hikâyeleri ve giysiyi görürler; biraz daha anlayışlı olanlar bedeni ile görürler. Ama aslında, Yüce Kral'a hizmet edenler ve Sina dağında duranlar, ruh ile her yere ve bütün her şeyin asıl prensibi olan Torah'a nüfuz ederler.

Bunların aynısı ileride Torah'ın ruhunun, tam ruh'a işlemesi için lütfedilecek. Şimdi bunun en yüksek dünyada giysi, beden, ruh ve süper ruh ile nasıl olduğuna bakalım. Dış giysiler cennetlerdir ve orada beden İsrail Cemaatidir, ruhun alıcısı olan İsrail'in sevincidir; ve ruhun ruh'u Kadim Kutsal Kişidir. Bunların hepsi birbirleriyle birleştirilmiştir.

Torah'a sadece bu dünyaya uygun hikâyeler olarak bakanlara ve böylece sadece dış giysiyi görenlere ne kötü! Ama bakışları Torah'a işleyen namuslulara ne mutlu! Şarabın saklanması için fıçıda olması gibi, Torah da bir dış giysinin içidir. Bu giyisi hikayelerden ve öykülerden oluşturulmuştur, ama biz daha da ileri gitmeliyiz.